

PERXADA

AJUNTAMENT D'ARBÚCIES • HIVERN '97-98 • 2a ÈPOCA • NÚM. 10

LA GUERRA CIVIL A ARBUCIES

LA CASERNA DE LA
GUÀRDIA CIVIL

SISTEMA DE LECTURA PÚBLICA
DE CATALUNYA

SETANTA ANYS DE PREMSA ARBUCIENCA

Sumari

PERXADA - 2a Època - Núm. 10

EDITORIAL

3

ACTIVITATS
MUNICIPALS

4

TEMA

Les Escoles Velles
1863-1939

8

DES DE RÀDIO
ARBÚCIES

Des de l'emissora
municipal.

12

ENSENYAMENT

Recordant a un gran
pedagog: FREIRE

15

ENTITATS I PERSONES

La Botifarra més que un
joc

20

JOVENTUT

Marxa a Arbúcies (1)
25 Anys de Sipayo

24

DOSSIER

Setanta anys de
premsa arbucienca.

30

SOLIDARITAT

L'Àfrica i el nou ordre
internacional (cont.).

34

SOCIETAT

L'avanc de la unitat de
la Llengua.

37

EL NOSTRE AHIR

La Guerra Civil a
Arbúcies (1).

46

CULTURA

Mossèn Pere de Riells.

48

CULTURA - MÚSICA

49

ESPORTS

Petanca o joc de
botxes?

51

EL VELL I EL BAR

Revista Municipal PERXADA

Periodicitat Quatrimestral

Preu: 500 PTA

EDITA:
Ajuntament
d'Arbúcies
C/ Major, 2
17401 Arbúcies

CONSELL DE
REDACCIÓ:
Coordinació i
Activitats
Municipals:

J. Tura
Des de Ràdio
Arbúcies:

J. Soler
Cultura Música:

J. Guillamon
Ensenyament:

J. Pujadas
Tema:

P. Garriga
N. Casanova
A. Casado
J. Goñi
M. Serra

Dossier:
C. Zamorano i
Gemma Carbonell
Solidaritat

X. Planas,
Omar, J. Boix
Entitats i Persones:

C. Torelló i
N. Tort

Cultura:
Daniel Martí
Societat i Joventut:

T. Moré
El nostre Ahir:

J. M. Rueda
D. Martí
J. Illa

Esports:
M. Duran
Narració:

C. Blay

FOTOGRAFIA:
Secció Fotogràfica
Centre d'Arbúcies

COL·LABORADORS:
J. Arimany, F. Boix,
M. Bosch,
M. Canaleta,
Club Petanca

Arbúcies, C. Ferrer,
D. Planas, R. Planas,
E. Ribatallada,
J. Soms, M. Torres.

DISSENY I
REALITZACIÓ:
Palahi, A.G.
(Girona)

DIP. LEG.:
Gi. 1.883 - 94

Editorial

DE LA UTOPIA

La importància que donem al dossier del *Nostre Ahir* pel que va representar la Guerra del 1936-1939 a Arbúcies, ens assenyala la conveniència de dedicar-hi aquesta editorial. Veritablement els fets d'aquest període han marcat generacions d'arbuciençs, tant als protagonistes directes com als seus descendents i això és extrapolable a la resta de l'estat espanyol. No hi ha dubte que bona part de l'actual realitat social, política i econòmica de la nostra vila s'explica per aquests fets i lògicament pels immediatament posteriors. Conseqüentment no podem oblidar la nostra història, ni ser pusil·lànimes en la seva interpretació. Hem de recuperar la memòria popular i la històrica, per a poder bastir sense complexos el nostre present i el nostre esdevenidor.

Creiem que la lliçó que es pot deduir de la nostra història contemporània, no es resumeix tan sols en la reiterada frase: *Mai més una lluita fratricida*, sinó que s'extreuen altres lliçons, com el fet que *l'explotació de l'home, la pobresa injustificable, la injustícia social, provoquen esclats incontenibles de violència*. Aquests, com a tal esclats solen ser despiatats i desmesurats, però comprensibles. La pressió, la repressió, a que se sotmet a un poble, fa que sigui així. La Guerra del 36-39, va ser una mostra palesa del desenvolupament de les contradiccions internes d'un sistema i del funcionament de la lluita de classes, com a mecanisme, com a motor d'evolució social i històrica.

Fets recents com els de Bòsnia o la crisi dels Grans Llacs, ens recorden que això encara és així i més quan l'explotació econòmica i la injustícia social van associades a altres elements, que poden ser emprats com a eines de diferenciació, com els religiosos, ètnics, culturals o de transculturalització, com seria el cas dels països africans obligats a assumir valors culturals, socials i econòmics, que els són totalment aliens. En definitiva quan una identitat vol ser imposada a una altra i d'això nosaltres també en sabem alguna cosa, s'obre la porta de la inestabilitat. Per això cal avançar vers el reconeixement i el respecte de la diversitat dels pobles, dins d'un tractament igualitari.

L'anomenada Guerra Civil Espanyola, també és un bon element per a reflexionar sobre el paper de les ideologies i de la utopia, en la nostra societat. La força revolucionària, transformadora i regeneradora de la utopia és òbvia; la història és plena d'exemples. El desencís, el conformisme, la uniformització, la desmobilització són les eines per combatre la utopia i la ideologia, que és la via o el camí que ha de conduir a la primera. La nostra societat, avui, presenta símptomes clars de manca d'utopia. Si no és reprimita, la utopia no comporta violència, al contrari és un element enriquidor i transformador de la societat. La llibertat i la veritable democràcia, necessiten de la utopia, perquè aquesta és la sava que les fa viure i el combustible que les fa avançar.

BÚSTIA

Si us manca algun del números endarrerits de
PERXADA els podeu comprar a "La Gabella"
c/ Major, 6 - 17401 Arbúcies - 972/86 09 08

Activitats Municipals

La tardor d'aquest any 1997, ha suposat per Arbúcies la finalització d'una part important de les obres i infraestructures iniciades en el transcurs de l'any, així com la finalització també de fases de projectes, que pel seu abast s'han fragmentat en diferents trams (casos de la reforma de l'enllumenat i les obres de rehabilitació del front de la riera). Dintre de les obres finalitzades o en fase final d'execució cal destacar a més de les dues abans mencionades, les obres de la rotonda dels tres camins i la deixalleria municipal en els terrenys de l'antic abocador.

Per altra part cal destacar també la campanya destinada a la recollida selectiva de la matèria orgànica, que es va iniciar aquesta tardor i que tindrà continuïtat en els propers mesos.

OBRES DE LA ROTONDA DELS TRES CAMINS

Foto: AHMA

En el transcurs del mes de novembre van finalitzar bona part de les obres destinades a la remodelació

de l'entrada al poble pel carrer Camprodon, i que han afectat bona part de la zona compresa entre

l'Hostal Montsoliu i el nou edifici del CAP inaugurat el mes de juny.

Aquestes obres, iniciades la primavera d'aquest any, amb la finalitat de regular el trànsit a l'entrada del poble, la millora de la seguretat en l'accés a les escoles, i la reducció de la velocitat a l'entrada del carrer Camprodon, s'han perllongat per espai de gairebé set mesos i han suposat una profunda reforma de tota aquesta zona.

Els treballs ara acabats (no sense certa polèmica, com va ser el cas de la tallada

d'un dels plàtans existents a la placeta, o bé per les queixes d'alguns veïns per l'excessiva alçada dels "frenadors", emprats per alentir l'accés a la rotonda) permeten donar per finalitzada la reordenació de tot aquest sector d'entrada al poble que a més de la construcció de la nova rotonda ha suposat la remodelació de l'aparcament de la placeta de can Reus.

Restaran pendents per les properes setmanes part dels treballs d'enjardinament i la construcció d'un surtidor d'aigua al mig de la rotonda.

2a FASE DE LES OBRES DE REHABILITACIÓ DEL FRONT DE LA RIERA

Foto: AHMA

Des de principis del mes de setembre s'estan portant a terme les obres destinades a la rehabilitació del front de la riera en la seva segona fase. Aquestes obres són la continuació de les importants actuacions finalitzades l'any 1994, en el sector que va des del

pont fins al carrer del Damunt, i que varen consistir en la construcció del mur de defensa de la riera, i en la rehabilitació d'un conjunt de façanes d'aquest sector (església parroquial, museu, reforma de l'escorxador).

OBRES D'URBANITZACIÓ DEL CARRER DE LA SELVA

En el transcurs d'aquesta tardor s'han estat portant a terme treballs d'urbanització al carrer de la Selva. La despesa total de les obres d'urbanització d'aquest carrer, aprovada inicialment en el Ple Municipal del dia 11 de maig de 1995, és de 29.533.716'-PTA

Foto: AHMA

ACTIVITATS MUNICIPALS

Aquestes obres actualment en fase de finalització, s'han portat a terme segons el projecte redactat per l'arquitecte municipal Benet Cervera, i consisteixen per una part en la construcció d'una passera metàl·lica que permet enllaçar el vial provinent del carrer Camprodon per sota el túnel de Can Cornet, amb el passeig de sota les piscines. I per l'altra el reordenament, urbanització i enjardinament del sector d'accés a aquesta passera des del vial que mena al poliesportiu.

Les obres d'aquesta segona fase pressupostades en disset milions i mig de pessetes, estan finançades per l'INCASOL (15.000.000'-PTA) i l'Ajuntament d'Arbúcies (2'5 milions).

TREBALLS DE LA 2a FASE DE REFORMA DE L'ENLLUMENAT PÚBLIC

Actualment s'estan finalitzant els treballs de la segona fase de reforma de l'enllumenat públic.

L'aprovació inicial d'aquest projecte de reforma, redactat per l'enginyer municipal Ramon Caralt i Elias, va tenir lloc en el Ple Municipal del dia 27 de juliol de 1995.

En el Ple del dia 26 de juny de 1996, i per unanimitat dels membres del consistori, es va aprovar l'acceptació

de les ajudes al finançament d'aquesta important obra, així com les normatives per al desenvolupament del pla de treball. Al mateix temps es va aprovar el pressupost definitiu de les obres per un import de 35.324.774'-PTA, amb una subvenció de 17.662.387'-PTA.

Els treballs que actualment estan finalitzant han permès la substitució de les antigues lluminàries per unes de noves de major potència, així com el

soterrament de bona part de la xarxa aèria per una línia subterrània, en un ampli sector de la població.

Els carrers afectats per aquestes reformes han estat: Segimon Folgarolas, Estenedor, Sorral, Pont Vermell, Riera, Magnes, Dr. Geli, Vicens Bosch, Sant Hilari i Pietat.

Foto: AHMA

Activitats Municipals

FINALITZACIÓ DE LES OBRES DE LA DEIXALLERIA

Properament finalitzaran les obres de construcció de la deixalleria municipal situada en els terrenys de l'antic abocador municipal, i de les quals PERXADA s'ha fet ampli ressò en diferents números anteriors de la revista.

Aquesta infraestructura iniciada a les darreries de l'any 1996 i les obres de la qual han continuat durant el transcurs d'aquest any 1997, constituirà una important

millora pel que fa a la recollida i emmagatzematge de residus, així com el seu posterior tractament.

Al mateix temps incideix directament en el context de les diferents campanyes de sensibilització, destinades a la millora de la qualitat de vida a través del respecte al medi ambient, la darrera de les quals s'ha iniciat aquesta tardor i va destinada a la recollida selectiva de la matèria orgànica.

CAMPANYA DE RECOLLIDA SELECTIVA DE LA MATÈRIA ORGÀNICA

Després de les diferents campanyes portades a terme en aquests darrers anys, destinades a la recollida selectiva de residus urbans, s'ha iniciat una campanya per a la recollida selectiva de matèria orgànica.

Aquesta campanya portada a terme per iniciativa del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya i el Consell Comarcal de la Selva, ha tingut ressò a Arbúcies a través de la presència de l'AMBIBUS (exposició itinerant sobre la recollida selectiva de la matèria orgànica) entre els dies 11 i 23 de novembre.

Com a materialització d'aquesta campanya, a finals del mes de gener de 1998, es posarà en funcionament un servei de

recollida de matèria orgànica a través d'uns nous contenidors al carrer i amb el repartiment a totes les cases d'unes galledes de dimensions reduïdes, destinats a facilitar a nivell familiar aquesta recollida.

LA RECOLLIDA SELECTIVA DE LA MATÈRIA ORGÀNICA

La fracció orgànica (restes de menjar, sobretot) representa entre un 40 i un 50% del pes de les escombraries, és a dir, la major part, i ocasiona molts problemes als abocadors on va a parar.

Però, què és matèria orgànica?

- Restes de menjar i de la cuina:
Triadures de verdures, peles i restes de fruita, rossegalls de menjar, closques d'ou, de

mariscs i de mol·luscs, closques de fruita seca, espines i restes de peix, ossos i restes de carn, menjar en mal estat, rossegons de pa, marro del cafè, tovallons de paper, herbes de fer infusions...

- Restes del jardí i l'agricultura:
Fullaraca, rams de flors pansits, males herbes, gespa segada, taps de suro...
- No s'ha de barrejar la fracció

orgànica amb:
Excrements d'animals, productes alimentaris líquids, bolquers, compreses, restes d'escombrar i d'altres residus valoritzables (vidre, envasos, paper i cartró, etc.).

Com s'ha de recollir la fracció orgànica?

Per obtenir un compost de qualitat, cal fer correctament una recollida selectiva prèvia a la llar. Els residus orgànics

s'han de recollir preferentment en bosses que siguin compostables, com les de paper o les de plàstic biodegradable.

On s'ha de llençar la fracció orgànica?

Cal portar les bosses amb els residus orgànics a uns contenidors específics per a la recollida selectiva de la fracció orgànica que trobareu properament al carrer.

NOTÍCIES BREUS - ACTIVITATS MUNICIPALS

OBRES D'ACONDICIONAMENT I MILLORA DEL TEATRE DE LA LLAR DE JUBILATS.

En el transcurs del mes de setembre van tenir lloc obres de millora en el teatre de la Llar de Jubilats, que es varen centrar en la rehabilitació de la decoració del pati de butaques i de l'escenari. El cost total d'aquestes obres depassa el milió de pessetes i han estat finançades per l'Ajuntament, l'Associació de Jubilats i la Diputació de Girona.

PRESENTACIÓ DE L'AGENDA LLATINOAMERICANA.

El dissabte, dia 22 de novembre va tenir lloc la presentació de l'Agenda Latinoamericana 1998. Aquest acte organitzat per Justícia i Pau de Girona, l'Associació de Jubilats d'Arbúcies, SOARPAL, i l'Ajuntament d'Arbúcies, es va celebrar al teatre de la Llar de Jubilats, i va comptar amb una taula rodona a càrrec de Joan Surroca i Josep Vila; així com amb un recital dirigit per Daniel Martí.

XIII FESTA DEL FLABIOL, VI FIRA DE TARDOR I MOSTRA GASTRONÒMICA.

Durant el cap de setmana del 18 i 19 d'octubre, va tenir lloc la celebració de la XIII Festa del Flabiol i la VI Fira de Tardor. El programa d'activitats d'aquesta festa, o festes, ja que realment es tracte de dues festes que coincideixen en un mateix cap de setmana, va comptar amb diversos actes, entre els que podríem destacar a més del ja tradicional concert de flabiolaires, la mostra de balls tradicionals acompanyats de flabiol a la Plaça de la Vila, visites guiades al jardí dendrològic del Roquer, i una fira de productes de temporada a la Plaça de la Vila. Com a novetat cal destacar la

reproducció de diferents tipus de bosc a la Plaça del Dr. Turon, amb una mostra d'oficis tradicionals.

Dintre del conjunt d'activitats cal esmentar també, la celebració d'una mostra gastronòmica, en la que hi participaren diferents restaurants de la Vila.

JORNADA DE BRIGADISTES DE LES COMARQUES GIRONINES.

El dissabte 25 d'octubre, va tenir lloc a Arbúcies la Jornada de Brigadistes de les Comarques Gironines. Entre les diferents activitats d'aquesta jornada cal destacar la xerrada col.loqui al teatre de la Llar de Jubilats que sota el títol *Com viure el tercer món des del primer món* va anar a càrrec del teòleg Leonardo Boff.

XERRADA D'OTEL·LO SARAIVA DE CARVALLO SOBRE LA FIGURA DEL "CHE".

El dia 17 d'octubre va tenir lloc a la sala de conferències del Museu una xerrada-col.loqui en commemoració del trenté aniversari de la mort del "Che" Guevara. Aquesta xerrada va anar a càrrec d'Otel·lo Saraiva de Carvalho, un dels membres més destacats de la Revolució dels Clavells a Portugal, i es va centrar en diferents aspectes de la figura d'aquest destacat ideòleg i revolucionari, així com la seva influència en els moviments revolucionaris de la segona meitat del segle XX.

ORDENANCES MUNICIPALS PER A L'ANY 1998

En el Ple del 30 de setembre, va tenir lloc l'aprovació inicial de les ordenances municipals per l'any 1998. Aquestes ordenances respecte

a les de 1997, representen majoritàriament una puja d'un 2%, excepte en l'IBI, bens de naturalesa urbana, que serà del 0'47% i de la taxa per la recollida d'escombraries, que tindrà un increment d'un 15%. Aquesta darrera puja ve motivada en bona mesura per les despeses de funcionament de la deixalleria que s'està construint en els terrenys de l'antic abocador.

SERVEI PÚBLIC D'INTERNET AL MUSEU ETNOLÒGIC DEL MONTSENY, LA GABELLA

Des del mes de setembre d'aquest any 1997 s'ha posat en funcionament un servei públic de consulta per Internet. Aquest servei està situat a la recepció del museu, i està obert de dimarts a dissabte de 5 a 8 de la tarda.

UNA ARBUCIENCA GUANYA EL PRIMER PREMI DE LA MOSTRA DE CARTELLISME JOVE DE LES COMARQUES GIRONINES

Mireia Cerdà i Callís, una jove arbucienca de 16 anys va guanyar el primer premi de la mostra de cartellisme de les comarques gironines adreçat a joves d'entre 12 i 30 anys. Aquest premi, organitzat per la Secretaria General de Joventut, s'atorga amb motiu de l'any europeu contra el racisme, la xenofòbia, l'antisemitisme i la intolerància, i en favor de valors com la diversitat i la multiculturalitat. L'obra guanyadora està dotada amb un premi de 20.000'PTA i formarà part d'una exposició itinerant organitzada per la Representació Territorial de Joventut a Girona.

ACTIVITATS MUNICIPALS

TEMA

LES ESCOLES VELLES

1863-1939

Aquest desembre es posa fi a una llarga etapa de la història de l'edifici del carrer de l'Estenedor conegut amb el nom de les escoles velles i que durant més de 60 anys ha ocupat la Guàrdia Civil. Tant llarga ha estat aquesta ocupació, que de ben segur molts arbuciençs ja no recorden o no saben, que aquest edifici ha estat quelcom més que una caserna.

LES ESCOLES

La seva història s'inicià a principis de la dècada de 1860, davant la necessitat de construir un nou edifici escolar que reunís els mínims necessaris d'espai i condicions per l'ensenyament. En aquest sentit en el Ple municipal del dia 28 de setembre de 1863, es nomena una comissió formada pels senyors Carlos Lambert de Roquer, Juan Pons i José Torrent, amb la finalitat d'engegar tots els estudis relacionats amb la construcció del nou centre.

El lloc escollit per edificar les escoles públiques per a nens, fou el lloc que fins fa

pocs dies ocupava la caserna. Les primeres tasques portades a terme (compra de materials) s'iniciaren el novembre de l'any 1863, mentre que la construcció de l'edifici s'inicià l'any 1864, *en un terreny que tenia una superfície de 18.800 pams quadrats i que es troba situat als afores del poble "en un paraje sano, de buenas luces y apartado de la concurrència y distracciones"* com bé recull Jordi Pujadas en el seu llibre *L'ensenyament en la societat arbucienca (1592-1975)*, citant l'acord del Ple municipal de data 28 de juny de 1864.

La construcció de l'escola va anar a càrrec de Carles Lambert de Roquer, en uns terrenys cedits al municipi el 29 de juny de 1864 per M. Dolors Pasqual de Roquer, i va costar 36.869'38 rals (9.217'34 PTA). Les despeses realitzades, tant a nivell de moviments de terres, com de materials i sous dels treballadors, varen ser recollits escrupolosament en el llibre d'obres de la família Roquer. En aquest sentit sabem que el mestre d'obres fou Sebastià Ferreras i que el nombre de treballadors que intervenien en la construcció de l'edifici variava generalment entre 12 i 20 obrers. Pel que fa als jornals, es pagaven: 16, 12 i 8 rals, depenent de la categoria dels treballadors, ja fossin mestres, paletes i manobres

Aquest edifici escolar, finalitzat l'agost de 1865, va complir la seva funció de centre docent fins que l'any 1916 es varen construir les noves escoles a prop de la Capella de la Pietat, després de desestimar-se la seva rehabilitació de cara a poder encabir també l'escola de nenes.

Des d'aquest moment i fins l'any 1934, se sap que l'edifici era utilitzat per encabir colònies d'estudiants a l'estiu i també que s'hi impartien cursos i s'hi celebraven exposicions, com queda reflectit en aquests dos fragments extrets de la revista *El Baix Montseny d'Arbúcies*: "Con gran éxito se ha celebrado en el local de las Escuelas Viejas el Curso de costura i bordado que venia organizando la Casa Singer (...) durante los 18 días de su celebración se han confeccionado preciosas labores (...)", "Una Exposició notable. Aquest és el qualificatiu, per cert ben merescut, que deu donar-se a l'exposició de brodats, que es feu a l'Estudi Vell (...). *El Baix Montseny* (gener 1928); "Fou molt visitada, assolint un èxit falaguer, l'Exposició de brodats, que tingué lloc el dia 23 en les Escoles Velles, com a coronament del curset donat per una professora que envià la casa Singer". *El Baix Montseny* (núm.25 juliol 1929).

El carrer de l'Estenedor amb l'edifici de les Escoles Velles al fons, a les darreries dels anys 30. Foto AHMA.

DE L'ANY 1936 AL 1939

El 17 de febrer de 1936, després de la victòria de Front Popular a les Eleccions Generals, els consellers destituïts l'octubre de 1934 prenen novament possessió dels seus càrrecs, i el dia 22 d'agost declaren nuls els acords de la Gestora, referents a la construcció de la caserna: lliurant-se de tots els compromisos presos per la Junta Gestora, a la que es responsabilitza de totes les obligacions que es poguessin derivar dels seus acords i actes administratius.

En el mateix Ple, s'acorda "destinar l'edifici esmentat del carrer de Pi i Margall núm 62, a finalitats culturals i relacionats amb l'ensenyament primari i al professorat respectiu, de conformitat amb la voluntat dels donadors del terreny i Municipi d'Arbúcies que notarialment ho convingueren el 29 de juny de l'any 1864".

La fi de la República i l'entrada de les forces franquistes a Arbúcies, el dia 5 de febrer de 1939 va significar un nou i llarg parèntesi en la història d'aquest edifici, concebut en el seu origen com un espai de desenvolupament cultural de la Vila. A partir d'ara s'obre un nou període que haurà de permetre reconduir el camí d'aquest centre cap als seus orígens i cap a la funció social que mai hauria d'haver perdut.

LA CASERNA DE LA GUÀRDIA CIVIL

Una de les dates clau en la llarga història d'aquest edifici, és la del 6 d'octubre de 1934, amb tot el conjunt d'esdeveniments que succeïren i les seves conseqüències, i en els que no entrarem en detall, en dedicar-hi un apartat a la secció del Nostre Ahir, en aquest mateix número de la revista PERXADA.

En aquest sentit en el Ple Municipal del dia 27 de gener de 1935, la Junta Gestora, que des del 13 d'octubre de 1934 i per imposició militar, regia el municipi, decideix convertir en caserna les escoles velles; utilitzant com a pretext, un compromís pres l'any 1917 davant els reponsables de la comandància de la Guàrdia Civil, segons el qual l'Ajuntament es comprometia a habilitar un nou edifici, en tant que la caserna de Fogueres "...no reuneix les degudes condicions per la distància que el separa del nucli de la població i resultar d'altra banda de cabuda insuficient per l'augment d'individus casats que corresponen a aquesta vila".

També en el mateix Ple, es presenta i s'aprova el projecte d'habilitació de l'edifici redactat per l'arquitecte Isidre Bosch Bataller, així com el pressupost de les obres "el qual assendeix a la quantitat d'unes vint-i-cinc mil pessetes, a les que considera s'hi hauran

d'afegir altres cinc mil per a despeses imprevistes".

Aquesta quantitat, en no disposar l'Ajuntament de suficients recursos econòmics per afrontar les despeses, serà finançada per les aportacions voluntàries d'un grup de propietaris "els quals s'han ofert a portar a terme les reparacions i obres necessàries, sempre que l'Ajuntament els reemborsi la quantitat esmerçada, mentre no siguin superiors a trenta mil pessetes i mitjançant el pagament anual de dues mil pessetes a cadascun d'ells".

La urgència en iniciar les obres, es demostra en el fet que en el següent Ple Municipal, el del dia 10 de febrer, "per vot unànim s'acorda prescindir dels tràmits de subhasta o concurs, en quant depen de l'Ajuntament, per a la realització de les repetides obres, facultant, no obstant, als propietaris interessats, per tal que directament, les subhastin ells mateixos per llur compte."

Les obres de remodelació s'iniciaren de manera immediata i van durar fins l'agost de 1935. El contractista encarregat fou Anton Ridorsa.

En l'acta de cessió signada entre el cap de línia de Santa Coloma de Farners i l'Alcalde d'Arbúcies Josep M. Godori Hostench de data 13 de setembre de 1935, es fa una detallada descripció de l'edifici: "(...)

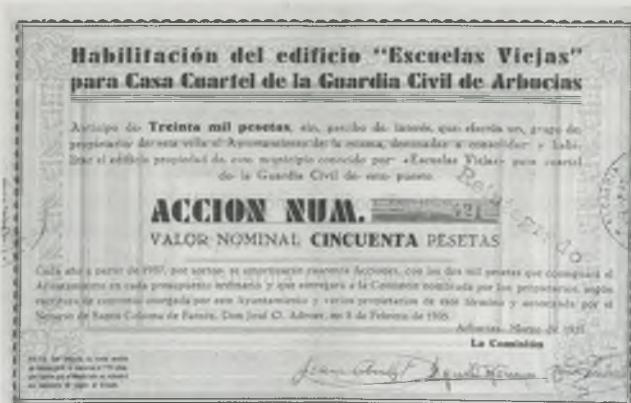
consta de Planta baja, piso primero, piso segundo y patio en la parte posterior del edificio. La planta baja está compuesta de cuarto para la Guardia de puerta, archivo, sala de armas, dormitorio para guardias solteros, despacho del comandante, lavabo, water, cuadro para cuatro caballos y contiguo a la misma depósito de forrajes. El primer piso está compuesto de tres pabellones para guardias casados que comprende, cada uno de ellos, comedor, cocina, despensa, water y tres dormitorios (...) El segundo piso está compuesto de tres pabellones para guardias casados (...), existiendo además un terrado en la parte posterior. En el patio

existen siete lavaderos (...) i seis cuartos de enseres.

L'ajuntament i segons aquest document s'obligava a efectuar el blanqueig general de l'interior, cada any en els mesos d'abril o maig, abastir l'aigua potable suficient i a instal·lar setze llums elèctriques a l'interior anant a compte de l'Ajuntament les despeses de llum i els recanvis necessaris.

El cost total de l'obra inclosos els honoraris de l'arquitecte, en concepte de direcció d'obres, fou de 31.786'40'-PTA, als que cal afegir 1.064'80 PTA del projecte arquitectònic.

JORDI TURA

Reproducció d'una de les accions de 50 ptes. en què es va dividir la despesa de la construcció de la Caserna entre diferents propietaris. Any 1935. Foto: AHMA.

TEMA LA RECUPERACIÓ PER A ÚS PÚBLIC DE L'EDIFICI OCUPAT FINS ENGUANY PER LA GUÀRDIA CIVIL

Si es compleix el calendari previst pel replegament de la Guàrdia Civil en la demarcació de Girona, a finals d'aquest 1997 es tancarà la "Casa Cuartel" que fins ara tenia aquest cos armat a Arbúcies. Després de molts anys, l'edifici de què disposaven en el nostre poble tornarà a estar disponible per a usos públics.

Com que el tancament d'edificis on s'hostatgen els membres de la Guàrdia Civil ja se sabia des de fa anys, tant la Candidatura Unitària i Popular d'Arbúcies (CUPA) com Convergència i Unió (CiU) d'Arbúcies ja preveïen en els seus respectius programes electorals per a les eleccions municipals de 1995 els possibles usos que es podrien donar a l'edifici que ocupava la Guàrdia Civil en el poble. Ambdós grups polítics es manifestaven partidaris de que aquest edifici sigués destinat a activitats on el jovent del poble en fos el principal protagonista.

Per això, arribat el moment, s'ha volgut parlar sobre aquest tema amb representants del govern i de l'oposició municipal, així com amb un representant dels probables futurs usuaris del nou equipament públic, per tal que tots hi diguin la seva.

Per Jaume Soler, Alcalde d'Arbúcies i cap de llista electoral de la CUPA, "la proposta inicial del nostre darrer programa electoral apuntava cap a tres possibles usos de l'edifici de la caserna de la Guàrdia Civil: ubicació d'una biblioteca, nova seu per a El Jardinet o conversió en un espai per a entitats juvenils del poble". Però arribat el moment present, afegeix Soler, "creiem que des de

que vàrem elaborar aquelles propostes fins ara s'han esdevingut en el poble uns canvis que ens fa ser partidaris d'encetar un procés, obert a totes les entitats del poble, on els criteris inicials que teniem poguin ser orientatius però no els únics".

Jaume Soler diu que des de l'equip de govern municipal s'és de l'opinió que "serà bo discutir sobre les propostes que aportin les diferents entitats del poble, interessades directament o indirecta en el possible ús d'aquest equipament. Així, el debat amb les entitats començarà de zero: tenim aquest espai i a veure com l'aprofitem millor".

"Finalment, i sobre aquest aspecte, Jaume Soler manifesta que a la CUPA "no li cauran els anells pel fet que s'acabi tirant endavant una proposta que no hagi estat presentada en el nostre programa electoral si aquesta va pel bé general, és fruit de l'acord de tothom i no va en la línia de duplicar serveis".

Per CiU d'Arbúcies, i en paraules del seu portaveu, David Merino, l'edifici de la caserna de la Guàrdia Civil hauria de convertir-se en un "Centre de Lleure Juvenil". Aquest Centre se'l veu com "un local on s'agruparien totes les entitats del jovent del poble i seria gestionat pel Consell de Jovent". El Centre de Lleure Juvenil, sota patrocini municipal, deixaria en mans dels joves la gestió d'usos, "donant-los molta autonomia per tal que l'organitzessin d'una forma que donés les màximes sortides possibles a les seves inquietuds".

Segons CiU, aquest nou equipament públic hauria de preveure tres eixos bàsics: "primer, estar obert a totes les entitats del poble;

segon, disposar d'una sala multifuncional, on tant hi pogués tenir lloc l'assaig d'un concert de rock, una xerrada, el passi d'una pel·lícula, l'assaig o la representació d'una obra teatral, etc.; tercer, ser un lloc on s'aprofités al màxim la tecnologia actual, o sigui, ser un espai on hi haguessin ordinadors, connexions amb Internet, etc. Està clar que tot això estaria en funció dels costos, però s'hauria d'intentar facilitar al màxim que els joves, poguessin accedir a aquesta tecnologia".

Des de la CUPA, "es voldria que no es perdés un concepte que ja apuntàvem en el nostre programa electoral amb respecte al futur ús de la caserna de la Guàrdia Civil: recovrint-la en un Ateneu Popular, preparat per rebre gent de totes les edats i condicions socials i culturals, amb espais polivalents i que es poguessin adaptar a les necessitats de cada moment". Per a Jaume Soler, "tampoc s'exclou que part de l'edifici pugui donar cabuda a un Alberg Juvenil, tema que s'haurà d'estudiar i debatre amb totes les entitats del poble".

Des de CiU també es veu la possibilitat d'ampliar aquest nou espai públic tot incorporant-hi un "Alberg Juvenil", ja sigui remodelant l'actual espai disponible o creant-ne un de nou. Segons David Merino, "aquesta infraestructura no existeix a Arbúcies i fa molta falta, sobretot tenint present que el nostre és un poble on hi ha moltes iniciatives i activitats de tipus juvenil, però on els participants d'aquests actes no tenen on dormir en unes bones condicions". Aquest Alberg Juvenil "podria disposar de 8, 10 o 12 llits, lavabos, una

mínima cuina, etc., i podria ser el lloc on s'hostatgessin els qui ens visiten procedents de Florac, els integrants dels camps de treball del castell de Montsoriu o participants d'intercanvis culturals, sempre pensant que són els joves els que tenen més problemes per anar a hotels".

Davant la possibilitat de duplicar espais existents segons l'ús que es doni a l'edifici de la caserna, i pensant en l'existència d'un equipament com Can Son, Jaume Soler diu "que a les entitats del poble se'ls plantejarà evitar aquesta situació", ja que és de l'opinió "que no es facin coses que ja es fan o està previst de fer-se en d'altres espais", i per això creu que cal donar "cobertura allò que no es fa o que està en una situació deficitària, no fos cas que es tingués molt d'una cosa i poc o res d'una altra". Així "es demanarà a les entitats que aportin al debat no solament les seves necessitats particulars, sinó que també hi contribueixin amb imaginació i generositat".

Per la seva banda, des de CiU es creu que l'ús més correcte de Can Son "és el que ja té, el d'orientar-se cap a la mainada més petita, el ser un casal d'estiu i d'hivern, tasca que fa magníficament i de la qual ens sentim orgullosos, però, per un altre costat, Can Son tampoc té la possibilitat de donar cabuda a un alberg, tot i que algun cop ho hagi estat per motius de contingència". El futur de la caserna de la Guàrdia Civil, en ser un tema previst per ambdós grups polítics i d'interès general per Arbúcies, fa que des de CiU és sigui de l'opinió que "s'hauria d'encetar un procés obert al

diàleg per tal de trobar-li un bon ús". Segons David Merino, en aquest diàleg hauria de participar-hi, entre d'altres i apart dels grups polítics presents en l'Ajuntament, "el Consell de Jovent i el Consell d'Urbanisme, així com s'hauria de fer una consulta oberta a totes les entitats del poble, tot per tal de consensuar al màxim possible l'ús futur d'aquest equipament". En aquest sentit, creu que "és millor arribar a un acord de mínims però consensuat entre tots, que no pas haver d'acceptar un criteri únic, vingui d'on vingui, de CUPA, de CiU, de la Generalitat, o d'on sigui". Sobre aquesta darrera qüestió, Jaume Soler manifesta que "les propostes de CUPA i de CiU sobre el futur ús del nou equipament públic tenen diferències de matisos, però s'està d'acord en el seu ús genèric, ja que per tots són conegudes les necessitats més evidents del poble". D'aquesta manera, continua Soler "abans d'una decisió definitiva sobre el tema, i sobretot seguint el clima de distensió que hi ha en la present legislatura, es faran comissions mixtes de treball perquè l'oposició municipal hi pugui dir la seva". Afegeix que "s'ha de tenir clar que la iniciativa sobre el tema del futur ús de la caserna és nostra, i l'oposició podrà o no estar d'acord amb la nostra proposta, però abans no s'aprovi oficialment un projecte definitiu nosaltres ens reunirem amb ella amb la voluntat de consensuar al màxim el projecte final". Respecte al futur ús de la caserna de la Guàrdia Civil, des de CUPA "es valora positivament el rerafons polític que hi ha al darrera les propostes que s'han fet

sobre aquest tema, ja que si bé entre elles hi ha diferències de matisos pel que fa a la qüestió d'ús, es coincideix en quelcom important com és el de donar compliment al nou mapa policial de Catalunya, fet que comporta l'assumpció d'una nova quota de sobirania nacional". També es remarca que amb la recuperació de l'edifici fins ara ocupat per la Guàrdia Civil, que és de titularitat municipal, es tancarà un cicle històric que va començar el 6 d'octubre de 1934, i es podrà afegir un nou equipament d'ús públic de tipus social i cultural a la llarga llista de què disposa actualment Arbúcies. Pel que fa al finançament del que s'hagi de fer per tal d'acondiconar l'edifici, les obres estan previstes costejar-les a través del Pla Únic d'Obres i serveis (PUOIS) de la Conselleria d'Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya pel bienni 1998-1999. Sobre aquest aspecte, Jaume Soler diu que "ja es té el compromís de la Conselleria per tal d'ajudar en el finançament parcial de l'obra", i afegeix que li agradaria que "l'acondicionament de l'edifici ja fos una realitat pel 1999". Pel seu costat, David Merino creu que a "banda de la línia del PUOIS, també s'hauria d'intentar aconseguir subvencions provinents dels fons europeus, com per exemple el FEDER, i així intentar aconseguir aquelles subvencions que fossin possibles tenint present les línies obertes de subvencions existents en cada moment". Hem deixat pel final l'opinió d'aquells que sembla que seran els principals destinataris del

nou equipament públic, un cop la Guàrdia Civil hagi deixat la seva caserna a Arbúcies. Parlem, doncs, amb Enric Roca, president del Consell de Jovent d'Arbúcies. Per Enric Roca, "es tracta de reivindicar aquest espai per a usos relacionats amb activitats del jovent del poble, amb la idea de centralitzar-hi allò que tingui a veure amb els joves, i així poder disposar d'un espai propi, tal i com ja s'havia tingut temps enrera a La Gabella". És de l'opinió que "a Arbúcies, actualment, no hi ha res en matèria d'infraestructura juvenil: només hi ha un edifici que se'l podria qualificar sota aquest concepte, però que, realment, no dóna solució a aquest problema". Des del Consell de Jovent es creu que seria "molt interessant que l'edifici de la caserna, tot o en gran part, es dediqués a bastir equipaments adreçats al jovent, ja que hi ha moltes mancances en relació amb aquest tema al poble". Així, i en un nivell genèric, Enric Roca exposa "que no hi ha locals on qui vulgui assajar música rock ho pugui fer, les reunions de les entitats juvenils s'han de fer reutilitzant diferents espais existents, ja que no es té un lloc específic i propi per a elles, d'igual manera com tampoc es tenen llocs on les entitats puguin guardar els seus materials". L'edifici de la caserna és vist com "un espai on s'haurien de centralitzar els diferents serveis que van adreçats al jovent, ja que alguns d'aquests serveis estan dispersos i en llocs no específicament destinats a donar servei als joves, fet que pot motivar que siguin desconeeguts i, per tant, no utilitzats, com seria el cas

del Punt d'Informació, situat a La Gabella". Sobre la qüestió de possibles duplicitats de serveis als joves, tenint present l'existència de Can Son, Enric Roca diu que "aquest equipament funciona a nivell d'esplai, i no tant com a punt de dinamització juvenil". I afegeix que potser, entre setmana, Can Son podria ser utilitzat per activitats juvenils, però "és durant el cap de setmana, quan els joves ho necessitarien més, que Can Son està més ocupat per activitats vinculades amb els més petits". Pel que fa a la construcció d'un Alberg Juvenil en aquest edifici, es "creu que seria una cosa molt interessant, ja que beneficiaria a Arbúcies per totes bandes". Ara bé, només hauria d'ocupar una part de l'espai disponible, "ja que hi hauria d'haver lloc per a serveis al jovent com sales de reunions, magatzems per guardar-hi el material de les entitats, espais on poder assajar, etc".

JORDI GOÑI

Des de Ràdio Arbúcies

DES DE L'EMISSORA MUNICIPAL

És un tòpic però cal renovar-se o morir. Aquesta frase feta podria establir una idea del que ha succeït aquest estiu a l'emissora, a part d'altres activitats que coneixereu en detall a la *Ràdio-Grafia*. La *Nostra Programació* també ofereix novetats interessants que creiem que cal conèixer i necessàries per estar al cas de l'actual programació. Tanquem la nostra paradeta sempre oberta quan vosaltres fullegeu PERXADA, amb la tradicional *Fitxa Tècnica* del programa de Manel Canaleta, *Eurodance*.

LA NOSTRA PROGRAMACIÓ: TARDOR-HIVERN 97-98, UNA GRAELLA AMB FONAMENTS.

Altra vegada pensar un programa, que sigui diferent, buscar algú que hi pugui dedicar un temps, que sigui original, que ens ompli als qui el fem, i sobretot, que tingui alguna cosa prou interessant que pugui atreure l'atenció dels radiooients. El nom surt després. Podríem omplir si volguéssim, les 24 hores del dia de programes, tota la setmana si calgués, però no ens demaneu que els continguts siguin comparables a la d'altres emissores, la majoria privades, que pugueu escoltar. De què en faríeu d'una ràdio que la pots escoltar a tota hora però que no té res a dir-te? Fins aquí hem arribat senyors! Tot allò que podràs escoltar des del temps

dels bolets fins a les mones de pasqua se'n va molt enllà de tot el que hem esmentat fins al moment. La nova graella de programes, és primer de tot, arbucienca. I perquè? Doncs perquè pretén ser un mirall del tarannà dels arbucienca, que reflecteix el dia a dia, allò que fem o que podem fer, allò que ens agrada o que no, en definitiva tot el que succeeix a la nostra vila. I ens direu que això ja fa temps que ho diem? No és cert? Sí, teniu raó. Però aquesta vegada hem clavat la graella damunt quatre grans pilars, quatre grans blocs, construïts amb moltes hores de treball, ens n'hem assegurat la seva estructura, i estigueu-ne segurs, reforçats al màxim.

I quins són aquests pilars? Es diuen, Informatius, Esportius, Magazines i Musicals. Damunt d'ells s'aixeca l'actual programació. Primera pàgina, Cròniques d'esports, la Selva sonora, L'esmorzar amb diamants i abans no sigui massa tard signifiquen la primera planta de l'edificació. Damunt d'ells, continuen presents programes de gran talla, Tu manes, Eurodance, Compàs, Mal gust, Fórmula 9 i L'hora de la música. No us volem dir res més, si ens mereixeu poseu el 107.6, sinó ens creieu mereixedors de la vostra companyia llanceu la primera pedra.

CARLES FERRER.

LA "RÀDIO-GRAFIA": ANEM A SOPAR?...BABY!

La calor i les vacances conviden a tornar-se un xic boig o si més no una mica desinhibit, amb ganes de gresca i de trencar la rutina. L'equip de programació va decidir plantejar una programació més musical, lleugera, i per tal de renovar forces es van establir un seguit d'activitats més o menys "extraradiofòniques". Per mobilitzar el personal durant el mes de juny varem voler portar a sopar a tots aquells que volien una "cita a cegues". I us preguntareu, què és això?. La campanya "cita a cegues" és l'excusa perquè dues

persones de sexes oposats es trobin sense saber qui pot ser el seu acompanyant. Les cites es van realitzar a mitjans de juny i es va repetir a mitjans d'agost.

"CITA A CEGUES"

La gent de l'emissora també va participar en el muntatge d'alguns actes de la Festa Major 97, enguany l'organització d'una de les dues barres de bar que hi

havia montades en els concerts del divendres i del dissabte a la nit. La barra del bar va facilitar donar a conèixer aquesta poc ponderada forma de lligar, iniciativa que va engrescar a una colla d'agosarats i agoserades sense compromís.

Aquesta iniciativa porta ja en marxa un parell d'estius i s'ha mantingut gràcies a la bona predisposició de la gent, així com la festa festival, que aplega a col.laboradors de l'emissora i amics o simplement gent amb ganes de passar una bona estona plegats.

"ARBUVISIÓ"

Amb l'apel·latiu, *Arbuvisió*, es va dur a terme aquesta festa, dedicada a fer un sopar plegats a les antigues oficines de ca l'Ayats, i celebrar un xou en el que tots hi participen. En aquesta edició calia fer una actuació musical com déu mana, amb el vestuari adient, una coreografia digne i amb el muntatge musical imprescindible. Els participants varen emular des dels Pinpinela a la Tina Turner, passant per en Jovanotti o la Pantoja. Al final, lliurament de premis en una rendida votació al més pur estil d'Eurovisió.

"JORNADES DE RÀDIO" A JOANET I VAN 5

Les Jornades ja porten 5 anys d'existència, i és una trobada menys lúdica, amb esperit de recordar conceptes, treure idees noves de cara a la nova temporada i compartir les experiències d'altres gentes ficades en el món dels mitjans informatius i audiovisuals. Pere Garriga com a regidor de l'Àrea de Participació Ciutadana de l'Ajuntament d'Arbúcies i encarregat de portar els temes de l'emissora a l'Ajuntament, va ser el convidat juntament amb un gat vell en el periodisme local, l'Enric Ginesta, protagonista de la xerrada-col·loqui. L'Enric Ginesta va explicar les seves experiències, les peripècies que ha viscut, i sobretot la dedicació i esforç personal que li ha costat desenvolupar la seva activitat com a periodista afeccionat i la seva feina de pastisser. Les jornades també van servir per presentar la nova Junta, encarregada de tirar endavant la gestió de l'emissora durant un any, i repartir les tasques menors entre tots els col·laboradors.

ELECCIONS DE JUNTA. RENOVAR-SE O MORIR

El dia 30 d'agost els col·laboradors van poder escollir per "sufragi universal" als seus representants al capdavant de l'emissora. Aquesta Junta té la funció de dirigir i controlar les diferents àrees de responsabilitats, i des de la programació fins al manteniment del local, passant per la gestió de la publicitat o establir col·laboracions amb diferents entitats. Aquesta Junta és supervisada o controlada per l'organisme públic que representa oficialment a la ràdio, el Patronat Municipal de Ràdio Arbúcies.

Com a resultat de l'escrutini dels vots dipositats pels col·laboradors, van ser escollits per exercir aquesta tasca de responsabilitat:

JOSEP BOTIFOLL (Promoció),
QUIM GUILLAMON (Direcció),
LAURA MASFERRER (Esportius),
ANNA FELIPE (Informatius),
FRANCESC GUERRERO (Esportius),
CARLES FERRER (Programació),
ALBERT SERRA (Manteniment
Tècnic) i
ELISABET PASCUAL (Tresoreria).

A la llum dels resultats, podem veure una barreja de veterania i renovació amb cares noves, que pot aportar idees noves i la trempera necessària per continuar endavant.

JORDI SOLER

Foto realitzada i cedida per: Quim Arimany

Des de Ràdio Arbúcies

DES DE L'EMISSORA MUNICIPAL

La Fitxa tècnica

"EURODANCE"

Horari i durada:

Tots els dilluns de 10 a 11 de la nit. Aquest és un dels programes que ha sobreviscut a les darreres modificacions de la graella de programació i és actualment un dels més veterans.

Equip:

Control tècnic, vies de so i locució, Manel Canaleta.

Format del programa:

Programa musical especialitzat en

música discoteca, des del tecno, passant per la màquina, el trance, el hip hop, l'ambient, el hause en totes les seves vessants i la música generada per ordinador. No extracta d'un programa de radiofòrmula habitual.

El comentari:

Manel Canaleta amb el seu espai no pretén explicar currículums de grups tecno estranys o presentar entrevistes de neuròtics músics del ram. Simplement converteix el control de so de l'emissora en un petit laboratori on poder barrejar la música i els ritmes, fer canvis i equilibris sonors per fer disfrutar als amants dels ritmes disco des de casa, asseguts còmodament sense tenir que remenar l'esquelet en un antre fosc i emboirat pel fum de les cigarretes. Evidentment en Manel no fa un programa de masses que pugui agradar al comú dels mortals, però utilitza tots els recursos tecnològics que té al seu abast, per oferir la música més canyera. L'horari i el dia d'emissió, sobretot el dia (els dilluns), fan que puguem començar la setmana laboral amb més energia.

JORDI SOLER

Foto realitzada i cedida per: Quim Arimany.

RECORDANT A UN GRAN PEDAGOG

FREIRE

Ensenyament

Els tres anys de la secció d'Ensenyament en la present edició de PERXADA i el número deu de la revista bé mereixen algun canvi en l'estructura. És per això que d'ara endavant hi trobareu un espai fix de notícies breus referents a l'educació en el marc dels centres d'ensenyament reglat que hi ha a la nostra vila i també en l'ensenyament d'adults. Si alguna persona desitja aportar notícies o opinions, pot fer-ho a través del responsable de la secció en el Consell de Redacció. Avui, per obrir aquestes planes, hem demanat un article sobre el qui ha estat un gran pedagog del nostre segle: Paulo Freire, el qual ha mort aquest any, però el seu treball i les seves idees persisteixen i des d'aquí volem col.laborar a difondre-les. Tancarem donant notícia de la situació dels estudis musicals segons el nou sistema educatiu.

PAULO FREIRE, UNA VIDA D'ACCIÓ I REFLEXIÓ

Estudiar no és un acte de consumir idees, sinó de crear-les i recrear-les.

Paulo Freire va néixer a Recife, estat de Pernambuco, Brasil, el 19 de setembre de 1921. Escric aquest petit recordatori arrel de la seva mort esdevinguda el passat dia 2 de maig de 1997. De petit va experimentar la fam i això li va permetre comprendre la fam dels altres. Es llicencia en Dret a la Universitat de Pernambuco i dona classes de portuguès. Als 23 anys es casa amb Elza, mestra de professió, cosa que l'influeix decisivament a deixar l'ofici d'advocat i dedicar-se a l'educació. Des de 1946 fins el 1954 treballa al Departament d'Educació i Cultura. És aquí on inicia les experiències educatives a partir de les quals anirà gestant el seu propi mètode d'alfabetització d'adults. Mètode que desenvolupa a partir de l'any 1961 en els Moviments de Cultura Popular i a la Universitat de Recife.

Ell mateix defineix molt bé el context i la intenció del seu mètode quan diu: <<En plena "cultura del silenci", al Brasil, vaig començar a elaborar, com a home del Tercer Món que sóc, no un mètode mecànic per a l'alfabetització d'adults, sinó una teoria educacional engendrada en les pròpies entranyes de la cultura del silenci. Necessàriament havia de ser una teoria que es pogués convertir a la pràctica, no en la veu d'aquesta cultura, sinó en un dels instruments d'expressió d'aquella veu encara absent >>.

En només tres anys més d'un milió de camperols van integrar-se als "cercles de cultura" i "centres de cultura popular" que creen amb la participació de molts universitaris. Però el cop d'estat l'any 1964 estronca la campanya i Paulo Freire és empresonat i torturat, com molts d'altres dels seus

col.laboradors, per la dictadura militar. Finalment ha d'exiliar-se durant més de quinze anys. El seu delictes segons diu la seva dona a les notes de PEDAGOGIA DE LA ESPERANZA, és: "alfabetitzar per a la "concientització" i la participació política, perquè el poble sortís de la condició de dominat i explotat i pogués rellegir críticament el món." Treballa a Xile durant el govern d'Unitat Popular de Salvador Allende, i posteriorment participa i dirigeix des d'organismes internacionals amb seu a Ginebra, com la UNESCO i el Consell Ecumènic de les Esglésies, diverses campanyes d'alfabetització i promoció de la cultura popular en molts països de Llatinoamèrica i Àfrica. A principis dels anys vuitanta torna al Brasil on continua la seva tasca pedagògica.

ALGUNS CONCEPTES BÀSICS

Jo vaig entrar en contacte amb Paulo Freire a través dels seus escrits. Recordo molt bé quan vaig llegir la seva obra més coneguda PEDAGOGIA DEL OPRIMIDO, era l'hivern de 1973-74 i jo estava a Sabiñanigo fent la "mili". Era doncs un lloc i un ambient prou contradictoris com perquè no m'impressionessin les veritats que llegia. No va ser l'única lectura d'en Freire que vaig fer més o menys en aquella època, recordo també haver llegit LA EDUCACIÓN COMO PRÁCTICA DE LA LIBERTAD i EXTENSIÓN Y COMUNICACIÓN, ni tampoc va ser l'únic pedagog que em va influir, però he de confessar que fou un dels que va tenir més pes a l'hora de decidir-me a

P. Freire

estudiar per a mestre. Tot i que on s'han aplicat més i millor les seves teories, i pràctiques!, ha estat en l'educació d'adults i jo no he treballat mai en aquest camp, penso que les seves aportacions són vàlides per a tot l'univers educatiu i potser en alguns altres, com el polític, també.

TEORIA I PRÀCTICA

Tota la pedagogia de Paulo Freire està fonamentada en una teoria de la dialèctica i del coneixement, d'arrels clarament marxistes, en la qual el concepte de praxi esdevé fonamental. "Separada de la pràctica, la teoria és pur verbalisme inoperant; desvinculada de la teoria, la pràctica és activisme cec. És per això que no hi ha praxi autèntica fora de la unitat dialèctica acció-reflexió, pràctica-teoria" (...)

BREUS

* Enguany, a Arbúcies, el **nou sistema educatiu** ja s'aplica de manera completa des de l'etapa infantil (cicle de 3 a 6anys, ja que el 0-3 ho hem de considerar incomplet) fins les dues etapes obligatòries les quals escolaritzen alumnes de 6 a 16 anys.

* En referència a l'**ensenyament postobligatori**, s'implanta el primer dels dos cursos que tindrà el Batxillerat. Pel que fa als Cicles formatius, la nova formació professional, ha estat concedit a l'institut d'Arbúcies el d'"Instal·lacions i manteniment electromecànic", però no s'ha pogut impartir perquè el Departament d'Ensenyament ha considerat que la matrícula era insuficient per a nomenar professorat.

* L'alumnat escolaritzat als centres de la Vila és el següent:

Llar infantil municipal "El Jardinet", primer cicle d'educació infantil: 33 alumnes.

Col·legi Públic CEIP Dr Carulla, segon cicle d'educació infantil: 102 i etapa primària: 180 alumnes.

Col·legi Vedruna, educació infantil 58 i etapa primària 102 alumnes.

IES Montsoriu, educació secundària obligatòria (ESO) 457 alumnes.

* Molts alumnes dels centres de primària han començat a fer **activitats extraescolars** organitzades o promociionades per les associacions de pares. Atletisme, bàsquet, mecanografia, informàtica o ballet són algunes de les interessants propostes que poden triar, segons l'oferta del centres.

* El Canal 33, durant el passat mes d'octubre, va emetre en el programa "**L'Escola a casa**" un reportatge on els protagonistes eren els ara exalumnes de vuitè d'EGB del col·legi Dr Carulla. S'hi reflectien diferents moments de l'estudi del bloc temàtic de la contaminació i la depuració de les aigües residuals urbanes que finalitzà amb una visita a la depuradora.

* L'**Escola de persones adultes** ha ofert inicialment 4 cursos (Graduat escolar, Maduresa FP, Estudis bàsics, Tall i confecció) i 4 cursets (Anglès, Punes

de coixí, Balls i Postres) amb un total, en tancar l'edició, de 89 inscripcions. El curs de Graduat i maduresa FP s'imparteix en una aula nova de l'IES. Estrena mobiliari i pissarra l'alumnat d'Estudis bàsics, curs que es realitza en un local de la Rectoria. El de Tall i confecció segueix fent-se a la Llar de Jubilats.

* Pel que fa als cursos de **Català per a adults** hi ha unes 25 persones apuntades. Entre les diferents modalitats que s'oferten es realitza un curs de tardes per a persones no catalanoparlants, un de nocturn de coneixement mitjà i cursos a distància de tots els nivells que es poden seguir des del propi domicili, amb serveis de tutoria.

* Durant la segona quinzena d'octubre a Sta. Coloma de Farners i a Blanes s'han celebrat les **II Trobades d'intercanvi d'experiències pedagògiques de la Selva**. El CEIP Dr. Carulla hi ha participat amb diferents comunicacions i aportacions de material per a l'exposició. Expressió musical a l'escola, La Selva poble a poble, Utilització de recursos informàtics en l'aprenentatge del Coneixement del Medi Natural, Ciències al Parvulari: Descoberta 3-6, Projecte Ciències 12-16 i Viatge al món de les Matemàtiques, són els títols que s'hi varen presentar.

* L'Institut Montsoriu ha estrenat **ampliació** i s'han desmuntat les aules prefabricades i condicionat un nou pati, la qual cosa ha suposat una millora qualitativa. L'espai però segueix éssent ajustat i encara no es disposa de gimnàs.

Les obres d'ampliació del IES, ara ja finalitzades.
Foto: J. Camps

“ Cal que la praxi, a través de la qual la consciència es transforma, no sigui pura acció, sinó acció i reflexió.”

Assumir aquest concepte fa impossible separar la pràctica de la teoria i també separar l'ensenyar de l'aprendre, l'educar de l'educar-se. Si mirem els seus escrits veurem que tant el llenguatge, l'estil, l'estructura, com la configuració reflecteixen la seva voluntat constant de no separar acció i pensament. M'agradaria ara destacar breument tres dels conceptes bàsics en l'obra de Freire, que no són els únics, però que tenen una relació molt directa amb aquesta dialèctica teoria-pràctica.

“CONSCIENTITZACIÓ”

<Conscientització> és segurament el terme que més caracteritza la seva pedagogia, de manera que s'associen automàticament, i és en tot cas el seu primer i principal objectiu. Cal però puntualitzar algunes coses. “La conscientització és més que una simple presa de consciència. En la mesura en què implica superar falses consciències i inserir-se críticament en una realitat desmitificada” És en tot cas una presa de consciència que vol ser objectiva, crítica i compromesa, que solament es pot adquirir mitjançant la praxi i que implica necessàriament el compromís del subjecte en el procés de transformació de la seva realitat.

DIÀLEG

Tota l'obra de Paulo Freire és un diàleg entre la seva acció i la reflexió que fa sobre ella. Coherent amb el seu discurs, integra en elles els autors de les seves lectures, les persones amb les qui col·labora, els

subjectes de la seva pràctica, la veu dels oprimits que s'estan alfabetitzant amb ell, i no com a exemple o anècdota, sinó com a una font més del seu pensament. Per a ell l'educació és diàleg, comunicació entre subjectes. Diàleg amb l'home del món, diàleg de l'autor amb el lector i, sobretot, diàleg entre educador i educand per educar-se conjuntament. Freire ho diu així: “.. ningú no educa ningú, així com tampoc ningú no s'educa a si mateix; les persones s'eduquen en comunió, mediatitzats pel món.”

Aquesta concepció dialògica de l'educació, és una de les principals antítesis de “l'educació bancària”, aquella que ell mateix defineix clarament en el conegut decàleg de PEDAGOGIA DEL OPRIMIDO en el qual ve a dir que els educadors (mestres, professors/es, directius, ...) són els que eduquen, els que saben, els que pensen, els que parlen, els que decideixen què cal ensenyar, és a dir els “subjectes” del procés d'aprendre, mentre que els educands (alumnes, subordinats, etc) són els qui no saben res, els qui han d'escoltar dòcilment, els qui s'han d'acomodar sense opinar, els qui han d'aprendre, i en definitiva els “objectes” del seu propi aprenentatge. Vull fer notar que aquesta concepció bancària és encara avui dia la forma dominant en el nostre sistema educatiu, i no només en l'educació d'adults sinó en tot el sistema educatiu, des de la Llar d'Infants fins a la Universitat, passant pel parvulari, la primària i totes les secundàries. Clar que no és un fet aïllat ja que podem descobrir aquesta mateixa concepció en moltes de les pràctiques polítiques i socials que veiem en el nostre món.

TRANSFORMACIÓ

La seva és també una pedagogia políticament i socialment compromesa en el procés de transformació social. I això ho diu ell mateix, obertament, en contra d'aquelles que ingènuament es pretenen neutrals o que astutament volen ocultar la seva dependència política. I no solament no és, no pot ser, neutral l'educació genèricament considerada, sinó que tampoc no són neutrals els mètodes, les tècniques i els instruments que utilitzem. Per altra part no és un il·lús i sap que els sistemes educatius reflecteixen i contribueixen a la perpetuació del sistema social dominant del qual formen part, però també creu que no fan solament això, ja que les contradiccions que caracteritzen la societat penetren també en les institucions pedagògiques i alteren el seu paper. Les persones transformen la seva consciència, s'eduquen, en el mateix procés de transformació social en el qual participen com a subjectes. Continuem doncs en el terreny de la dialèctica. Finalment vull esmentar el cristià de tota la seva actuació i que podem materialitzar en el caire utòpic que l'acompanya, no

com una forma d'idealisme o de quelcom irrealitzable, sinó com a denúncia i anunci; és a dir, no com a fugida de la realitat, sinó com a compromís amb ella per transformar-la. Per dir-ho en quatre paraules: PEDAGOGIA ALLIBERADORA, TRANSFORMADORA I UTOPICA.

I com a comiat i epitafi no he trobat res millor que les paraules amb què ell mateix acaba la Pedagogia del Oprimido: “SI NO QUEDA RES D'AQUESTES PÀGINES, ESPEREM QUE ALMENYS ALGUNA COSA ROMANGUI: LA NOSTRA CONFIANÇA EN EL POBLE. LA NOSTRA FE EN LES PERSONES I EN LA CREACIÓ D'UN MÓN EN EL QUE SIGUI MENYS DIFÍCIL ESTIMAR”.

E. RIBATALLADA I ROVIRA.
Mestre, de l'IES Montsoriu.

Bibliografia de P. Freire.

- L'educació com a pràctica de la llibertat . 1967
- Pedagogia del oprimido. 1970
- ¿Extensión o comunicación? La concientización en el medio rural. 1977
- Cartas a Guinea-Bissau: apuntes de una experiencia pedagógica en proceso. 1978
- La importancia de leer y el proceso de liberación. 1984
- Pedagogia de la esperanza. 1992
- A la sombra de este árbol. 1997

QUÈ PODEN DESCOBRIR ELS INFANTS DE 3 A 6 ANYS?

La manera més natural d'aprendre a descobrir, a conèixer i a estimar el nostre entorn dins l'Educació Infantil.

Les mestres de parvulari del CEIP Dr. Carulla, en unes jornades de treball realitzades durant el curs 94-95, vam rebre informació del projecte de Coneixement del Medi i de l'Entorn que té el nom de Descoberta 3/6. Aquest projecte segueix la mateixa línia de treball i la mateixa metodologia que ja porta l'escola des del curs 87/88 en l'àrea de ciències naturals i experimentals a primària, però en aquest cas, adaptades als més petits.

Tots hem observat, que ja de ben menuts, els infants, de manera natural i formant part del joc diari, manifesten interès i necessitat de conèixer tot el que els envolta. Aprofitant aquesta curiositat innata que tenen, hem treballat durant aquest curs, l'apartat de ciències naturals de ma-

nera experimental: si voleu dir-ho d'una altra manera han après tot divertint-se.

Per conèixer l'entorn, els infants han d'establir-hi una relació-interacció. Cal que hi hagi la possibilitat d'actuar utilitzant tots els sentits, plantejant-se problemes, qüestions, contrastant opinions, manipulant, observant, explorant, experimentant, comparant, tot encaminat a la construcció del propi coneixement i de l'adquisició d'autonomia personal.

Ho treballem seguint un procés en el que distingirem tres grans moments, estretament lligats, de manera que cadascun d'ells necessita els altres:

Predicció: Causa - Efecte

Observació directa

1.- ENTRADA D'INFORMACIÓ

Actuar sobre els objectes, animals, plantes, etc, els possibilita entrar en contacte amb les propietats, qualitats i atributs dels mateixos, provocant-los-hi moltes sensacions que l'infant va interioritzant i fa que obtingui una formació d'imatges mentals, percepcions, conceptes...

Experimentació

Expressió verbal

2.- ELABORACIÓ D'INFORMACIÓ

Aquest és el moment en què creiem que els petits realitzen plenament l'activitat, podríem dir que després d'una informació i observació prèvies, passen a l'acció. Mentre l'infant actua, EXPERIMENTA, descobrint noves

sensacions, percepcions... COMPARA amb diversos tipus de materials per semblances o per diferències. És capaç de fer SUPOSICIONS a mesura que va treballant amb el material viu o no-viu, i hi va descobrint canvis.

3.- COMUNICACIÓ I EXPRESSIÓ

Després de tot aquest treball d'informació, observació i acció, és molt

important saber el que l'infant ha sentit, com s'ho ha passat, què ha après de nou, a quines conclusions ha arribat...

És bo, que com a darrer pas del procés, l'alumne pugui explicar parlant, o de manera gràfica o artística les seves experiències. Tot això adonant-se del propi progrés i gaudint de les noves descobertes.

Per un proper número de la PERXADA ens agradaria explicar de quina manera s'ha treballat tot el

programa, ja que veiem que seria molt atapeït intentar explicar-ho en quatre ratlles.

L'EQIP DE MESTRES
D'EDUCACIÓ INFANTIL DEL

CEIP DR. CARULLA

LA MÚSICA I LA REFORMA EDUCATIVA

Durant anys i anys l'assignatura de música ha estat una d'aquelles mal anomenades matèries "Maries" de l'educació. Aquesta manera de concebre l'assignatura era fomentada des d'amplis sectors, començant pel mateix professorat, que la menystenien, i acabant per la mateixa societat, que veia els músics com uns éssers un xic trastocats. A l'EGB la música es mig tolerava, perquè alguns pensaven que podia amansir les feres, però al BUP la presència de l'assignatura era un pur tràmit en molts instituts, la feia aquell professor a qui calia completar l'horari o a aquell incaut que deia: - home, a mi m'agrada escoltar música clàssica de tant en tant. I ha estat així fins fa ben poc a Arbúcies, per exemple, i m'atreveixo a dir que en instituts petits encara se segueix actuant d'aquesta manera.

La qüestió era, qui defensava la música? Pràcticament ningú, perquè no hi havia especialistes, només homes i dones de bona voluntat!

TOT ARRIBA, ENCARA QUE LENTAMENT

Ara, amb la ja famosa LOGSE sembla que les coses han anat canviant, almenys pel que fa a la qüestió dels especialistes, tot i que no tant pel que fa a la sensibilitat de la comunitat educativa. El cas, però, és que socialment l'ensenyament de la música, tant als conservatoris com a les escoles de música, s'ha revaloritzat i això de ser músic sembla que va cobrant un cert prestigi. En la pràctica, els estudiants de música tenen certs avantatges i convalidacions en els seus estudis obligatoris. Tot això sempre

i quan segueixin uns estudis musicals reglats.

Ja aviso que els músics d'Arbúcies que estudien a l'Escola de Música no podreu disfrutar d'aquests sucosos avantatges, perquè la nostra no és una escola reconeguda pel Departament d'Ensenyament.

Aquestes convalidacions afecten només als alumnes que cursen els estudis d'ESO i modifiquen la part del currículum variable, és a dir, es poden estalviar de fer alguns crèdits variables. Cada any el Departament d'Ensenyament treu les anomenades disposicions generals. En elles s'hi estableixen les convalidacions de crèdits variables en l'etapa de l'ESO i en la del Batxillerat a les quals es poden acollir els alumnes que estudiïn música o dansa. La convalidació s'ha de sol·licitar just en el moment de formalitzar la matrícula.

Als alumnes que cursen primer cicle de grau mitjà de música en un conservatori oficial se'ls convaliden 4 crèdits variables i als que fan segon cicle de grau mitjà se'ls poden convalidar 5 crèdits. També s'hi poden acollir aquells alumnes que tinguin el diploma de grau elemental del pla antic de música i que demostrin estar fent en un conservatori o en un centre reconegut llenguatge musical i instrument de grau mitjà. Els alumnes de Batxillerat queden exempts de 8 crèdits optatius.

CENTRES PÚBLICS I PRIVATS: UN GREUGE COMPARATIU

Aquesta coordinació entre el Departament d'Ensenyament i els centres musicals reconeguts amaga, però, algunes injustícies que crec

que cal destacar. En primer lloc el tractament de les convalidacions i/o exempcions de crèdits variables no és el mateix per als centres d'ensenyament públics que per als privats concertats. La qüestió és ben simple: si un alumne de 1r cicle d'ESO està fent grau mig en un Conservatori o Escola de Música reconeguda, queda exempt de fer 8 dels 15 crèdits variables que té l'etapa i pot arribar a quedar exempt de 10 crèdits si té estudis més avançats. Però aquesta exempció de crèdits li suposa que el resultat acadèmic que l'alumne obté al Conservatori no consti enlloc, és a dir no s'incorpori al currículum escolar de l'alumne. Alhora d'obtenir la nota mitjana de l'ESO, l'alumne no disposa de tantes notes i no li serveix de res ser brillant en els seus estudis musicals, perquè, parlant clar, els excel·lents i notables del Conservatori no li fan mitjana.

En canvi, si un alumne està inscrit en un centre de secundària concertat, les assignatures que fa al conservatori o Escola de Música reconeguda no li són una exempció, sinó una convalidació, i les notes obtingudes passen a figurar en el seu currículum escolar. És evident el greuge

comparatiu que el Departament d'Ensenyament ha creat i que abans no sigui massa tard caldria esmenar. D'altra banda hi ha certament pocs alumnes que puguin disfrutar d'aquestes "prestacions", perquè no tothom té la sort de tenir un conservatori de música a prop de casa. A més les Escoles de Música reconegudes en tot Catalunya són encara molt poques, ja que, de moment, els requisits exigits per Ensenyament són pràcticament inabastables per la majoria d'Acadèmies de Música i Escoles Municipals.

En el futur la llei preveu que proliferin escoles de música autoritzades on es pugui cursar el grau mig, tot i que els Conservatoris es reservin el dret a expedir els títols oficials. Així doncs, qualsevol noi o noia que superi la prova de grau mig en un conservatori i es matriculi en una escola autoritzada per la Generalitat es beneficiarà d'aquestes convalidacions. Aquesta podria ser la solució per als futurs músics d'Arbúcies, de moment només resta esperar l'autorització definitiva de l'Escola de Música de la vila.

CRISTINA ZAMORANO
Professora de música a secundària i col·laboradora de l'escola de música d'Arbúcies.

ESTUDIS MUSICALS

NIVELL	CURSOS	EQUIVALÈNCIA	EDAT
Sensibilització	I-II	Educació Infantil	4-5
Iniciació	A-B	Cicle inicial. Primària	6-7
Grau elemental	C-D	Cicle mitjà. Primària	8-9
	E-F	Cicle superior. Primària	10-11
Grau mig	A-B	Primer cicle ESO.	12-13
	C-D	Segon cicle ESO.	14-15
	E-F	Batxillerat o Cicles formatius grau mitjà	16-17
Grau superior		Estudis universitaris o Cicles formatius grau superior	

En aquesta secció de la revista PERXADA, anem fent un recorregut per les entitats de la Vila, que des de sempre ha tingut fama de ser rica, entre d'altres coses, en organitzacions i associacions.

Així doncs quan mirem la llista d'aquestes entitats a les quals puntualment se'ls fan trameses d'informació de diversos actes, ens sobta veure el nom de CAPOT'S, perquè a primer cop d'ull, desconixedora com sóc del món del joc, no em descobreix res el seu nom.

Aprofundeixo una mica i miro els membres que en formen part i començo a esbrinar que els uneix la seva afecció a les cartes i encara més al joc de la botifarra.

I és que la **botifarra** no és un joc qualsevol, crea molta addicció i participar en un campionat és tot una aventura, en la qual cada cop més hi participen gent molt diversa: avis, homes grans, nois, noies. I no es tracta únicament d'anar a fer la partida una estona al vespre, sinó que has de preparar-te i no has de fallar a la parella.

Tot i l'organització d'aquests campionats hi

ha força gent que de manera habitual i sense esperar les competicions es troba per fer la partida i s'acostuma a fer a lloc tan concrets com: el Casino, el bar d'en Leo, el cafè Torras, al cafè dels jubilats i els caps de setmana a can Sitra.

És per això que avui hem volgut parlar amb en J.M.Rueda i saber més coses d'aquest grup CAPOT'S.

Aquest grup està format per 10 o 12 persones i té com a finalitat organitzar campionats de botifarra a Arbúcies, tot i que no són els únics que n'organitzen, per cert, la darrera competició ha estat el passat 10 d'octubre, on un total de 27 parelles han participat en la segona edició de la Marató de Botifarra d'Arbúcies, que està organitzada pel Cafè Mariné. El campionat va començar divendres a les 10

de la nit i no va acabar fins a 2/4 d'1 del migdia de dissabte. Les partides es van aturar a les dues de la matinada per fer una xocolatada i a 2/4 de 8 del matí per esmorzar.

Un cop fet aquest incís, repassem la trajectòria d'aquest grup. El primer campionat que varen organitzar el grup Capot's, va ser un que va tenir lloc el 28 de maig de 1989, durant les festes de les Enramades. A partir d'aleshores n'han preparat molts d'altres i a títol individual i per parelles han participat a nombrosos campionats de la comarca.

Però també hem volgut saber, on s'aprèn aquest joc i on s'hi juga. En Manel Rueda ens explica que bàsicament és un joc de bar, que no s'aprèn dins l'àmbit familiar sinó amb la colla d'amics. És un joc de dos contra dos.

Majoritàriament és un joc d'homes, i és més que un joc, ja que és tota una filosofia on la companyia i la tertúlia són molt importants.

Partida habitual.

Foto: J. Camps.

MÉS QUE UN JOC

Per jugar-hi s'ha de tenir bona memòria i concentració. Tot i amb això hi ha jugadors mediocres, jugadors molt bons i d'altres que malgrat agradar-los el joc no seran mai bons jugadors.

Hem esbrinat amb diferents persones, com ara en Martí Robert, més coses sobre el joc de la botifarra, que per altra banda en d'altres comarques es coneix com a manilla.

Aquí a Arbúcies el joc de la botifarra, és el rei, i es juga molt més que altres jocs com ara el canari o el pòquer. I fins i tot, en general, predominen les cartes sobre el dòmino i no diguem ja els escacs.

En Martí Robert ens explica que va començar a jugar a la botifarra quan va arribar a Arbúcies, ja fa uns quants anys, ell és de Camós, prop de Banyoles, i allà no hi jugava.

Uns mestres que també van ser destinats a Arbúcies, van ensenyar-li el joc i des d'aleshores és un jugador assidu de les partides. Ha fet parella amb cinc persones diferents i sempre s'hi ha entès bé.

Confirma el que ja ens havien dit: la botifarra és un joc de bar, amb la tele de fons, amb el cafè i el cigaló, amb el fum. També coincideix amb les qualitats que ha tenir un jugador de botifarra i que

mai s'ha de culpar al company de les errades.

A ell personalment jugar a la botifarra el relaxa i no li reca deixar el sofà i la televisió, tot i que això li agrada molt, per anar fins el casino a jugar la partida.

D'octubre a febrer és la temporada forta, a l'estiu s'aprofita més per fer sortides i campionats a d'altres pobles.

En Martí creu que en els últims deu anys han augmentat els campionats i que també s'hi han incorporat més noies.

De tota manera no trobem dones grans que hi juguin suposem que pel fet de ser un joc de bar i perquè en determinades èpoques aquests lloc no eren freqüentats pel públic femení.

En Martí esmenta un tema que considero important, ell diu que la botifarra li ha permès conèixer un tipus de persona amb qui no hauria pogut connectar si no fos per aquest joc.

Agraïm la col.laboració de tots aquells que ens han fet endinsar-nos en el coneixement del món de la botifarra i esperem que aquest espai de relació perduri molts anys més a la nostra Vila.

CARME TORELLÓ

Marató de botifarra.

Foto: J. Camps.

organitza ajuntament d'arbúcies

campionat de Botifarra D'ARBÚCIES

FESTA DE LES ENRAMADES

DIA 28-5-89

FULL DE RUTA

LLOC: POLISPORTIU

hora 2/4 de 4 tardia

inscripcions fins 3 tardia

anticipades tel: 860001

ajuntament d'arbúcies

QUOTA INSCRIPCCIO 1500 PARELLA

PREMIS PER PARELLA

1 ^{er}	50000 pts.	3 ^{er}	20000 pts.
2 ^{es}	30000 pts.	4 ^{es}	10000 pts.

OBSEQUIS PER A TOTHOM

cafe mariné · foto garriga · pujades · tort · banca catalana
bar polisportiu · caixa pensions · caixa barcelona b tv
bar centre · gràfiques trema

col.laboradors

MARTÍ PLANA I PUJOL, UN HOME D'AFICIONS

El col·leccionisme, la fotografia, el teatre, han estat grans aficions d'en Martí Plana i d'aquestes aficions se n'han derivat exposicions diverses i un parell de llibres. De tot plegat, aquest home n'està satisfet. Molt sovint la idea inicial n'era una, però pel camí l'anava ampliant, fins que el resultat final era una producció més arrodonida del que havia pensat en principi.

Amb en Martí Plana, hem parlat una mica de la seva vida i també de les seves aficions, que en són unes quantes. Ell no ens ha pas escatimat el temps. Està jubilat i si una cosa té és el temps per dedicar-se a fer allò que li agrada. Una constant seva és rumiar què farà i quan li ve la

inspiració posa el cor i les ganes per veure realitzat el que ha pensat. Més d'una vegada també ha invertit els propis cabals per fer una cosa que li agradava.

En Martí és un home que va tastar la feina de pagès amb el seu pare, i de ben jove ja va veure que no li agradava, per això es va buscar feina d'ajudant de barber, així, si tenia feina, el seu pare no el feia anar a l'hort. La seva trajectòria professional ha estat, com la de molts arbuciençs, la feina del taller de carrosseries, en l'ofici de planxista. Però de planxista d'aquell temps, en que havien de donar la forma a la planxa a cops de martell. Amb aquesta feina s'ha jubilat a ca l'Ayats. Va treballar, abans d'entrar en aquesta empresa, en alguns

tallers mecànics de forma esporàdica, fora d'Arbúcies. Així va ser com va conèixer la seva dona la Teresa.

Una de les grans aficions ha estat la fotografia, i potser d'aquí en surten moltes de les seves produccions. Ens diu que va començar ja de gran a aficionar-s'hi, potser ja en tenia més de trenta-cinc. Ell en Rinsa, en Frederic, i d'altres van anar organitzant els concursos de fotografia, que durant molts anys s'exposaren a la biblioteca de la Caixa. Van començar d'una manera senzilla.

Poc a poc, en Martí, s'hi va anar aficionant, ara es comprava una màquina més bona, participava en els concursos, etc. Després ja s'hi va dedicar mig

professionalment, quan va agafar la corresponsalia gràfica del Diari de Girona, per les cròniques que realitzava l'Enric Casals. Això passava cap al 1973, i va col·laborar-hi ben bé 18 o 20 anys. També va participar, però no de manera tant constant, en altres revistes comarcals, en El Punt, La Vanguardia, l'Avui, i com tots els fotògrafs arbuciençs, en la primera època de la PERXADA.

Entretant, i a resultes d'aquesta afició a la fotografia, es va dedicar a anar retratant cases de pagès. Va fer 3 o 4 fotos de 160 masies dels rodals d'Arbúcies. Normalment una era de la façana, una altra de general o si hi havia algun finestral o portalada gòtics o romànics. D'això en va sortir una exposició a la Gabella que va ser molt visitada.

Una altra idea que va tenir, va ser la de fotografiar gent d'Arbúcies o personatges, com diu ell. Alguns que destacaven per un càrrec o afició, altres per l'ofici, o perquè eren els exponents d'antics costums, com el matador de porcs i la mocadera. Aquesta primera idea, que només era la de fer una foto a cada persona, es va anar ampliant afegint-hi quatre ratlles: una petita crònica de la persona fotografiada. També va arribar a fer-ne una exposició a la Gabella. Van

EL TEATRE A ARBÚCIES

**HISTORIA
EN IMATGES
i
PROGRAMES
1940-1997**

MARTÍ PLANA I PUJOL

ser tants els comentaris positius, que el van animar a fer-ne un llibre, el qual va publicar amb el nom de "Gent d'Arbúcies".

De la seva activitat com a fotògraf de revistes i diaris, en guardava tots els clixés. Primer amb àlbums i amb dates. Més tard, per l'acumulació que en va fer, ja ho anava apilonant. Tot aquest material també li va donar la possibilitat de fer una exposició amb una foto, una ressenya petita de l'activitat i per dates.

Té una altra gran afició, que és el teatre. En aquesta li ha dedicat el seu segon llibre:

"El teatre a Arbúcies"
Història en imatges i programes 1940-1997.

Ens explica que, una nit que no podia dormir, se li va acudir la possibilitat de publicar un recull de programes d'obres de teatre. Ell ja en guardava una seixantena, així com també les fotos de moltes obres. Va anar cercant amb gent que en podia tenir més i així va anar recopilant els programes i fotos d'obres de teatre, de la guerra ençà, fins a completar aquesta "Història en imatges" que ens presenta en la seva darrera producció. Abans en va fer una exposició a la Gabella. De tota manera no la considera exhaustiva, perquè ell només ha pogut publicar els programes que ha trobat.

La seva intenció era retornar a la memòria col·lectiva, quin ha estat el paper del teatre a Arbúcies: quines obres s'han anat representant a través dels anys, quines persones hi han intervingut; davant i darrera de l'escenari, amb quina llengua es representaven les obres, quin vestuari s'utilitzava, els decorats... La millor manera d'aprecir-ho és tenir-lo a les mans i us hi enganxareu, no ho dubteu!. És una història que s'ha

d'anar construint el lector/a, a través de les imatges i els programes. Parla del teatre en general, però esmenta sobretot "El Centre", perquè en Martí com molts d'altres consideren aquest local com el bressol de l'art teatral a Arbúcies. Ell ha fet tots els papers de l'auca per al teatre i ha esmerçat molts esforços, ja que segons diuen: l'afició i l'amor al teatre es porten tota la vida.

NÚRIA TORT

EL GRUP DE GARLANDES D'ARBÚCIES ACTUA LA MERCEDANSA DE BARCELONA

En els actes de la Festa Major de Barcelona, el grup de Garlandes d'Arbúcies va actuar el passat dia 24 de setembre, al davant de la catedral, en el cercavila i a la Pl. de Sant Jaume.

La dansa seleccionada per l'organització del Mercè Dansa 97 va ser el ball de collidors de castanyes, que any rere any aquest grup dansa a la festa del flabiol. Aquest ball també va ser un dels que van oferir com a mostra a la 2a. festa del patrimoni, feta a Viladrau.

Foto: Rut Ribatallada

MARXA A ARBÚCIE

25 ANYS DE SIPAYO

Amb aquest article us oferim la primera part d'un reportatge més ampli el qual consta de dues parts que tenen com a teló de fons la joventut i els locals de diversió nocturns. Hem cregut oportú dedicar aquest primer íntegrament al SIPAYO com un homenatge al fet que enguany s'ha celebrat el 25è aniversari de la seva obertura i per altra banda per la repercussió que pels joves d'una època ha suposat aquest local.

"El poble és molt bonic, tenim moltes flors, un equip de futbol, cine, ball, etc... però els nois i les noies s'avorreixen, van bojós per trobar un mitjà de transport per anar a qualsevol lloc fora d'Arbúcies, encara que només sigui per trencar amb la monotonia". Aquest fragment extret d'un article titulat "No a l'ensopiment" reflecteix prou clarament la percepció que fa 25 anys un noi de l'època, en Jaume Soms, tenia entorn a les inquietuds que envoltaven al jovent i les seves problemàtiques."

"Alguns pensàvem que no podia ser tot sempre el mateix, era el moment en què es començava a sentir en algun local la música enllaunada".

Era un temps en què la política i l'ètica eren només una i s'imposava el mateix ordre per a tothom. Mentre s'honorava la masculinitat dels nois, a

les noies se'ls prohibia sortir de casa soles. En tot, però, la manera com es divertien els joves tenia moltes coincidències amb l'actual forma en què els nois i les noies passen el seu temps lliure.

Aquest era el context social en el qual va néixer el SIPAYO. Els pares de la

criatura són dos nois que en aquell temps eren vistos com uns revolucionaris o trencadors del sistema establert i que actualment encara mantenen una important activitat de caire social, ells són en Jaume Soms i en Francesc Boix. "Volíem construir un local nou i alternatiu pel jovent en què a més a mes de passar-ho bé fos possible pensar lliurement i on les noies es poguessin relacionar amb els nois i al revés. Era un lloc de contacte més que un local de ball. Buscàvem la manera de sortir de l'ambient que es vivia en aquella societat".

Lavors el SIPAYO representava un trencament important en els costums de l'Arbúcies de l'època. Apareixia així l'espai de lleure més progressista i liberal que havia existit al poble, molt diferent al que fins aleshores existia i que representava un reflex de l'ordre social establert. Al mateix temps el SIPAYO va ser la punta de llança, l'anunciador dels canvis que ja es deixaven veure en altres indrets i que modificarien de manera important els costums dels joves.

En un primer moment el "PAIO" va ser "discoteca", no per voluntat dels propietaris sinó a causa de la rigidesa de la legislació del moment que així ho estipulava. Tot i que ni la mateixa Guàrdia Civil ho veia clar del tot. "...un cap d'any se'ns va presentar una parella de la Guàrdia Civil i ens va demanar la llicència de restaurant, nosaltres vam respondre'ls dient que no en teníem, que el nostre local era un bar i no un restaurant, a la qual

En Jaume, en Cisco, la Rosa i la Carme, a més d'un incondicional els primers anys dels SIPAYO (en Xavier Güell, "Clotes"): Quina època aquella!!!

(11-10-1974)

SETANTA ANYS DE PREMSA

La vila d'Arbúcies celebra enguany els setanta anys de la primera publicació periodística. El 1927 apareix el primer número d'El Baix Montseny. El succeiran de manera continuada altres publicacions, però el 1936, amb la guerra civil espanyola, s'inicia un buit periodístic que finalitza al gener de 1966 amb l'aparició de La Riera (Título Provisional). L'any 1979 surt al carrer la revista Perxada, que desapareix al cap de quatre anys i no és fins el 1994 que comença la segona etapa d'aquesta revista.

Amb sis capçaleres rellevants, la societat arbucienca s'ha comunicat al llarg d'aquests setanta anys a través del diàleg i la reflexió que comporta la premsa, tot i que ho ha fet de manera interrompuda.

CRONOLOGIA DE LA PREMSA ARBUCIENCA

El Baix Montseny, 1927-1933

La Riera, 1934

El Micalet, 1934

La Vila, 1935-1936

La Riera (Título provisional), 1966

Perxada, 1979-1983 ; Perxada, segona època , 1994 i continua en l'actualitat.

El primer periòdic arbucienç, *El Baix Montseny*, neix el juliol de 1927 impulsat i dirigit per un grup de joves de la vila. Escrit íntegrament en català, el diari es presenta com un periòdic de caràcter seriós i exempt de tot caire polític. Els artífexs del periòdic són Ramon Ferrer i Monplet, — conegut popularment per Mon Milda—, Rafael Vilà Barnils i Mossèn Ramon Pagès. Amb seu al carrer

Camprodon, 55, el febrer de 1929 la redacció es trasllada al carrer Pietat, 19.

De periodicitat mensual, el preu del diari no oscil·la al llarg de la seva existència i la subscripció anual és manté sempre amb el mòdic preu de 3 pessetes. Durant els tres primers anys de vida (1927-1930), *El Baix Montseny* resta sota la Dictadura de Primo de Rivera i no es deslliura de

la censura governativa de l'època.

El diari combina la informació local amb una part més literària farcida de poemes, articles i contes. Destaquen com a principals col·laboradors Rafael Vilà Barnils, Lluís Torres Pla, Lluís G. Pons i el mateix propietari, Ramon Ferrer i Monplet.

El desembre de 1933 surt al carrer l'últim número d' *El*

EL BAIX MONTSENY

La neu

Quan el món s'ha adormit amb plena fatiga, pel treball incessant en que passa la lleugera temporada del bon temps; quan l'hivern, amb son puny clos, truca la porta; quan l'arbrada es despulla de la capa d'esmaragda que la tenia guardada; quan, en amples bandades, les oranelles emprenen corajosos la volada que té per fi: una nova terra i una nova costa, aleshores com al·lègria, com una novella florida que encatifa la superfície desigual de la Terra, cau la neu, lenta i silenciosa, com en tomenç de profanar el descans en que's troba mig adormida la mare Naturala.

Cauen ses volves blanques, com papallons adormits, aferrant-se on les nues branques del boscam secular, formant un cobricel de blancor immaculada, on l'esperit s'extasia; on el pensament s'enlaira i on els ulls s'admiren, enlluernats per la claror diàfana que irradia de llur suprema puresa.

Quan, a la melancòlica llum de la Lluna, els ulls veuen la perfectíssima blancor de son cel sense màcula, l'ànima plora, potser d'enveja, de no poguer ser la puresa que ensenya en les seves blondes; plora perquè voldria viure blanca com ella, i com ella voldria fondre's, essent verge del fang que deixa el tregip del món.

Quan l'alba escampa sa llum divina sobre el dors gegantí del Planeta endormiscat; quan les ratxes de l'astre rei besen les crestes punxagudes de les enlairades ci-

mes emmantellades per la capa subtil de la nevada, sembla que les rosses cabelleres dels Sarafins destrenant-se amb suavitat de boira, baixen a besar la vosta que cobreix la Terra, blanca com seràngèliques vestidues i al contacte de sa divina alienada, es va fomentant amb pausa mesurada, inflans els rius, regant les planes, donant manna a les fonts i vida a les plantes, fins que, en la transparentència de son vel esmortuït, s'enu treveu l'herba gemada que vol sortir ufanosa a rebre la carícia del Sol, com ulls de verge tojús desclous a la llum sagrada de l'amor.

No la profaneu la nevada, que és potser el plor de les ànimes que vaguen en les buides transparentcies de l'èter infinit; que és potser el val d'esposalles amig; que's garanteix el món, per celebrar ses oodes amb la Primavera que és sens dubte la sava que dona ufana a la verdosa boscària, l'esperit que, en vibracions rialleres, es trans-forma en la flor rosa que encatifa les valls i fontanelades, les cimes i les feltes de les muntanyes gegantines i les riberes del riu que llisca i de fontana que plora.

Mirada amb els ulls de l'ànima i sentiu el respir acompasat de la Natura condormida.

RAFAEL VILÀ BARNILS

Text de Rafael Vilà publicat al número 17 del Baix Montseny.

Baix Montseny. Diferents factors expliquen, segons Rafael Vilà, la seva desaparició. Per un costat, el diari sofreix diferents modificacions: es canvia el nom per *La Riera* i surt una publicació de caire festiu anomenada *El Micalet*. Per altre costat, els interessos personals de Mon Milda i la manca de renovació del diari: mateixos continguts, mateixa gent, ... , juntament amb l'auge del *Patufet*, condueixen a la desaparició de la revista.

LA RIERA I EL MICALET

La desaparició d' *El Baix Montseny* dona pas a una renovació periodística amb

l'aparició de dos nous periòdics: *La Riera* i *El Micalet*. *La Riera* neix al gener de 1934 amb molts dels col.laboradors del ja desaparegut *Baix Montseny*, com Ramon Ferrer i Montplet, Rafael Vilà o Lluís Torres, entre altres.

La filla d' *El Baix Montseny* adopta una caràcter més informal que la seva antecessora. Neix com una revista d'humor i literatura. El seu lema és *fer broma sense estirar més el braç que la màniga*. I malgrat que les línies de les dues revistes són diferents, en el fons, els continguts i les seccions de *La Riera* no canvien massa. Alguns apartats presenten, fins i tot, el mateix nom: *Pel.lícula Sonora* o *Noves*.

Esclats Primaverales

Ha esclatat la primavera. Tu ha brotat... Els prats, els boscos les arbrades, tot té aquella verdor i aquella alegria pròpia de l'estació. Canteu els ocells, els poetes, distoguen les fonts, peten els torrents, i les flors amb els seus perfums ens atxampen els pulmons.

Tot ha florit, tot ha brotat, fins el meu clatell ha participat d'aquesta alienada de vida que ens regira les veges. Si senyors, un "floroneo" com una casa de pagès, la llengua l'hemorada d'amagar-me l'existència uns quants dies. Les que un "floroneo" es un "floroneo" i això es prou per a formar-se una idea d'aquesta pesta, que comença amb un grauet insignificant i acaba essent mes gros que el nostre clatell.

Qui no ha tingut un "floroneo"? Es una verdatiera calamitat. Un fiquen al llit i cada vegada que us gireu us toca gemegar com si tinguessiu el cos ple de nafres. Aneu per el carrer amb el coll tort, encorquats, no puguent tocar el cap sense tocar tot el cos, el mateix que tossiu ninots automaties.

I després, quan està desenvolupat, té el cop de llançeta i les apretades despietades d'algun militar, per buidar aquell magatzem de podridura us fa aixecar el crit al cel.

I això és terrible. Jo admito i fins trobo la cosa més natural del món, que la primavera esclati amb tota la seva plenitud, però fillols, atmenys que deixi el meu clatell en sana pau.

Ara diu: Amb quin dalt jo haig de cantar

MONTPLET FERRER i RAMON R. A.

Anuncieu en "La Riera"

Escrit d'en Mon Milda publicat al número 5 de La Riera.

ESQUITXOS!, EL SAFAREIG D'ARBUCIES

Una de les novetats d'aquesta revista, la trobem en un apartat dedicat a fer una mena de safareig del jovent del poble. Declaracions d'amor a la persona estimada o rumors d'idilis són alguns dels "esquitxos" publicats. De caràcter mensual, la revista es finança, com la seva antecessora, a través dels ingressos que s'aconsegueixen amb la publicitat i amb els trescents subscriptors que paguen anualment tres pessetes. *La Riera* té una vida molt curta: tan sols onze mesos. L'últim exemplar que es coneix

data del novembre de 1934. Paral·lelament a *La Riera* apareix una revista de caire festiu, *El Micalet*, de la qual no se'n conserva cap exemplar. Els creadors són Rafael Vilà Barnils i Mon Milda. La revista, senzilla i sense cap il·lustració, neix com un darrer intent per millorar la mala situació que passen en aquests moments les revistes arbucienques.

Núm. 7

ARBUCIES, Abril de 1936

Any II

Pòrfic

Quan el present número del nostre periòdic mensual arribi a les mans dels nostres volguts llegidors es celebraran arreu del món catòlic, i d'una manera particular a casa nostra, les solemníssimes funcions de la que amb innegable justesa s'anomena Setmana Santa. L'Església, després de commemorar la institució de l'adorable sagrament de l'Altar, dedica els dies d'aquella setmana a meditar pas per pas la Passió del Diví Mestre. Dies, doncs, de sant recolliment i de profunda meditació són tots els dies de la Setmana Santa. Veieu-ne una prova, indubtablement la més gran, en la tristesa omb que la Litúrgia celebra totes les funcions; els ornaments de dol i penitència que usa; la gravetat amb què els ministres de l'Altíssim contenen en aquells actes sublïms; resten muts qualsevol mena d'instrument musicals àdhuc els tan litúrgics, l'òrque i l'harmonium. Tot, doncs, i repetim-ho: és sant recolliment i santa meditació.

No veieu quan poc s'aduen amb aquestes manifestacions que de pena i tristesa fa l'Església, amb aquell caire de exhibicionisme que emprèn certes persones en les seves lloables visites a Jesús Sagramentat? No s'avindria més una actitud més greu que a l'ensem seria més pietosa? Cert que en els pobles i viles de poca importància numèrica per ara, g. a D., no cal lamentar aquesta intromissió del exhibicionisme en les gentades que van recorrent les esglésies; però nosaltres aixequem la nostra veu per tal d'evitar que pugui arribar-hi aquesta moda tan oposada als desitjos de l'Església. I és que resulta pla més pròpia d'aquells dies sants, i fins més pietosa, la manera de fer les visites dels nostres avis els quals la fe fan arrelada no els permetin barrejar amb llurs devocions, modes que cal lluitar per desterrar. I no volem parlar d'aquells que poden conciliar aquests dies amb l'assistència a espectacles mundans. Per això tot l'any és poc.

Recomanem, doncs, als nostres volguts llegidors que procurin aprofitar-se d'aquestes pietoses ineditacions que en cada dia de la Setmana Santa, especialment el dious, divendres i dissabte, l'Església posa a la nostra consideració, però que aquest profit el cospem amb tota la seva integritat. Que no l'entelin semiprofanacions mundanes.

LA VILA

A l'octubre de 1935 sorgeix la primera revista arbucienca amb un ideari religiós, *La Vila*. El Grup Pietat de la *Fejocisme*, associació arbucienca nascuda el 1934, utilitza la revista com a vehicle d'informació de la seva entitat. En les seves pàgines no apareix en cap moment el nom dels seus fundadors, i en destaquen alguns col·laboradors com *Plinius*, *Mentor*, J. Bohils Pagès o Josep M. Masferrer i petites col·laboracions de Mon Milda o Lluís Torres.

L'últim número que es conserva data del juliol de 1936, cosa que fa pensar que *La Vila* desapareix amb l'inici de la guerra civil espanyola. D'aquesta manera, la revista arriba a la seva fi deu mesos després d'haver nascut.

LA RIERA

titulo provisional

enero
1966
núm. 1

REVISTA DE
CONCURSO FOTOGRAFICO

juventud de arbucias

LA RIERA, després dita BAIX MONTSENY

La guerra civil suposa, a més de la desaparició de *La Vila*, l'inici d'un buit periodístic a Arbúcies que finalitza al gener de 1966, any en què apareix *La Riera* (*Titulo Provisional*). El segon i tercer número surten amb el nom de *Baix Montseny*. La revista, creada pel jovent d'Arbúcies, utilitza el català i el castellà indistintament, aprofitant una certa tolerància del règim.

Els continguts giren entorn la informació cultural de la vila. Cinema, teatre, pàgines femenines o esports són algunes de les seccions importants. Alguns dels col·laboradors habituals són Daniel Martí, Mariana Casanova, Andreu Rodon, Martí Bosc, Mon Milda i Mossèn Mel.

Una de les crítiques que reb la revista són les deu pessetes que s'ha de pagar per obtenir-la. I és que de fet, des d'un bon principi la revista atrevesa certes dificultats econòmiques i l'editorial del segon número se'n fa ressò de manera ben explícita: *E intentaremos la continuidad... (...) Mantener una revista local es sostener palpitante y constante el interés general*. La revista té una vida molt curta, tan sols es coneixen tres números.

Les persones que desitgin col·laborar a recuperar les publicacions arbucienques poden adreçar els exemplars, originals o fotocòpies, al Museu Etnològic del Montseny, La Gabella d' Arbúcies. Carrer Major, 6.

PERXADA

El novembre de 1979 neix *Perxada*, gràcies a la iniciativa d'alguns sectors populars i de La Conselleria de Cultura de l'Ajuntament d'Arbúcies. La revista apareix set mesos després de les eleccions municipals i La CUPA (Candidatura Unitària Popular Arbucienca) s'estrena com a primera força política dins de l'Ajuntament. De seguida la política divideix la població en dos bàndols i la revista no tarda massa a ressentir-se'n i, en alguns sectors, se l'acusa de ser un instrument de propaganda política.

La mort de Franco permet reinstaurar al país la llibertat política i la lliure iniciativa per emprendre qualsevol activitat a favor de la normalització lingüística, i des de les pàgines de *Perxada* no es desaprofita l'ocasió.

Malgrat que la revista intenta obrir un debat popular entre la població arbucienca, les coses surten diferent de com s'han previst. Quan es publica un tema controvertit els exemplars s'esgoten en un no res. Tot i així, apareixen crítiques d'alguns sectors i els col·laboradors

de *Perxada* es desmotiven. La manca de renovació de l'equip i la dedicació quasi exclusiva dels seus col·laboradors condueixen *Perxada* a la seva fi. El setembre de 1983 apareix l'últim número de la revista.

Dotze anys després, a la tardor de 1994, comença la segona etapa de *Perxada*. Nous col·laboradors, nous continguts..., donen forma a la segona època de la revista. Enguany, *Perxada* compleix tres anys de vida i amb aquest temps ja s'ha fet un lloc entre els vilatans d'Arbúcies.

Perxada és avui l'instrument de comunicació i de reflexió de la vila. I és també el gran retrat de la societat arbucienca. Un retrat i alhora un llegat que permetrà conèixer a les futures generacions la seva història i la seva gent.

SANT HILARI SACALM, HOSTALRIC I ARBÚCIES

La primera publicació periodística d'Arbúcies apareix de manera tardana si es compara amb les poblacions veïnes de Sant Hilari Sacalm o Hostalric. L'any 1901 Sant Hilari Sacalm gaudia ja d'un setmanari nacionalista estiuenç *L'estiuada*, un setmanari que desapareixeria el 1914. Pocs anys després, el 1922 sortiria al carrer una revista religiosa *Jesús de Praga* i *Sant Hilari* que desapareixeria el 1931. Paral·lelament a aquesta revista, el 1922-23 apareixeria *Lliroia*, una premsa per als estiuejants. A Hostalric, la primera capçalera que es conserva, *Praetorium*, és també anterior a l'arbucienca i data de 1916. La premsa d'Arbúcies sorgeix, doncs, de manera tardana si es compara amb les primeres publicacions que apareixen a Sant Hilari Sacalm i Hostalric.

L'ÀFRICA I EL NOU ORDRE INTERNACIONAL

Que els africans diguin que es dolen de la guerra freda pot desconcertar de Dublín a Tenerife, tot i així no oblidem que aquesta expressió encobreix una profunda realitat de desconsol on hi ha sotmesos milions d'homes i dones del continent negre.

Durant el temps de la guerra freda els africans com a mínim no feien la guerra i ningú els alimentava amb il·lusions democràtiques. Les posicions estaven ben definides i localitzades i es temien entre elles. La dissolució del bloc de l'Est ha provocat una redistribució de les cartes que ha incidit de manera directa a l'Àfrica donant lloc a una confusió descontrolada que ha portat tota mena d'aventures i atrocitats.

Si ningú pot dir-se partidari del totalitarisme, menys els africans que han viscut tant de temps sota la llosa de la dominació. És per això que la caiguda del mur de Berlín va fer néixer una immensa esperança a l'Àfrica, esperança que, malauradament, els ha dut un dolorós desengany. Això s'ha d'atribuir al fet que el nou "Ordre Internacional" no s'ha desempel·ligat -ni té intenció de fer-ho- del seu pecat original que és la voluntat de dominació, d'opressió i també del menyspreu dels que creu éssers de "civilitzacions inferiors".

Avui el problema s'està agreujant ja que hi ha un sol dirigent, els EUA, amb una filosofia "Far West" de relacions i vincles entre persones d'un maniqueisme inquietant: els rics i els pobres, els forts i els febles, els bons i els dolents; sobreentenent que sempre els primers van al davant.

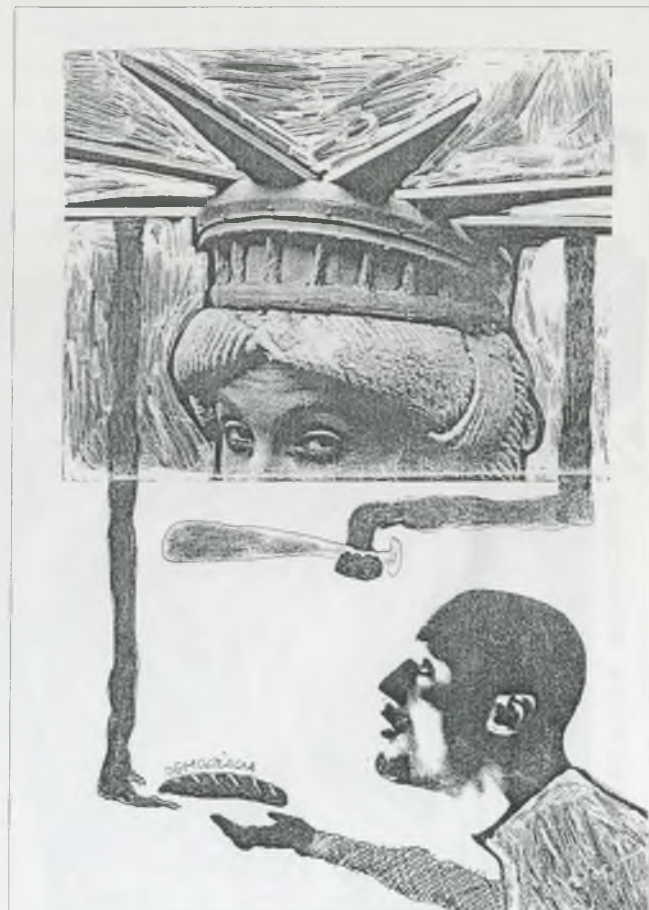
El dret internacional que regeix les relacions entre les nostres nacions no està també marcat per aquesta mutilant empremta?

No és pas per atzar que a la mínima temptativa d'articular els seus principis generi frustracions en el denominat Tercer Món

QUI SÓN ELS RICS I ELS POBRES?

Des d'Occident es defineix Àfrica com un continent de països pobres. Es pot discutir extensament el concepte de pobresa, especialment sobre la ideologia hegemònica que sustenta aquesta actitud que consisteix a definir l'altre en funció dels seus criteris d'apreciació. Però per què fer-ho si ja està decretat: un país pobre "té poques possibilitats d'assolir una democràcia". Conseqüentment "cal reservar-li un tractament especial"; es veu bé cap on porta aquesta filosofia. Els criteris per justificar aquesta política són definits des d'un principi amb l'absència i alhora contra aquests països. No obstant això, és necessari revisar-los perquè la riquesa, lluny de ser allò que s'ha acumulat, és la font d'on s'acumula. I en aquest cas,

entre Occident i Àfrica, la font és l'últim. Això implica que la riquesa no és únicament la seva situació (numèrica) present. Sens dubte, ho és també del pes en el futur. I des d'aquesta perspectiva, a Àfrica, resta una immensa riquesa en un futur proper. Però la riquesa no pot ser només el nostre sistema social actual, per damunt de tot és la nostra capacitat per adaptar aquest sistema a fi de respondre els reptes que ens posa el mateix sistema. El continent negre és doncs una extraordinària riquesa en el sentit global de l'expressió. Per tant una reserva de primeres matèries com no hi ha arreu i una població jove cada vegada més nombrosa amb una voluntat real d'agafar pel seu compte el seu propi destí.

ACIONAL (continuació)

UN ORDRE INTERNACIONAL A DIFERENTS VELOCITATS

Àfrica segons el Nou Ordre Internacional es pot definir com un continent remolcat que té tres velocitats.

Hi ha els països rics com la Rep. Dem. del Congo, Nigèria, Angola... En aquests llocs, segons el Nou Ordre Internacional, no es pot parlar de democràcia. A Occident no interessa que hi hagi democràcia perquè implica que les pròpies poblacions portin la càrrega real del seu destí, fet que comportaria el trencament de les relacions "incestuoses" amb el Primer Món.

(A l'Àfrica en contraposició amb els països rics no podem parlar de països pobres, és molt millor parlar de països mal gestionats i/o explotats).

Segueixen la gran majoria dels altres estats: Camerun, Costa d'Ivori, Congo, Gabon, Mauritània... que no són pobres perquè Occident ho ha decidit així. En aquests països la velocitat adaptada és la següent: permetre un simulacre de règim pluralista per alleugerir les ànimes ben pensants d'Occident i així perpetuar l'estatus quo.

També existeixen uns quants països: Benín, Madagascar, Mali... que es pot dir que tenen sort per-

què s'han beneficiat del Nou Ordre Internacional, la qual cosa dóna la raó a Albert Theodjere en l'anàlisi dels valors positius de la dita pobresa en el seu llibre *Pobresa: riquesa dels pobles*; encara que la situació actual ja no encaixa del tot amb les idees que hi expressava. Aquests països, declarats sense interès econòmic ni estratègic, els deixen fer. Aquesta tolerància ha estat positiva ja que només en aquests països s'han pogut dur a terme processos democràtics amb, fins i tot, alternances de poder. Una democràcia que privi l'alternança per les urnes, com és el cas de la majoria dels estats africans, no és més que una broma amb conseqüències tràgiques.

Es retreu sempre als intel·lectuals i nacionalistes africans la fòbia a l'enemic exterior, la tendència a donar la culpa dels mals del continent a Occident en general i a Europa particularment. Però també s'ha de tenir coratge per acceptar l'evidència: la classe política africana està molt compromesa amb els interessos occidentals. Això és ben comprensible si s'analitza la història comuna d'aquests dos continents. El que és inadmissible és la nova tendència d'Occident, sobretot de França, que consisteix a

Mapa geopolític de l'Àfrica actual.

assumir els aspectes positius de la història; és a dir, comprar els actius d'una empresa i fer pagar els passius als altres.

La responsabilitat més grossa pesa sobre la classe dirigent africana que és incapaç de donar un salt psicològic assimilant la nova situació. És ben cert que aquest salt implica una valentia política que els dirigents no tenen, però és que vivint així la inde-

pendència és una noció que no existeix. Tot està subordinat a "la bona voluntat dels cacics" que controlen la premsa, la justícia, els sindicats i, fins i tot, alguns partits polítics que es qualifiquen de l'oposició

LLUNY DE SER ANECDÒTICS ELS SEGÜENTS CASOS REFLECTEIXEN COM ESTAN LES COSES AL CONTINENT AFRICÀ

- Al Senegal, el mes de juliol, un diari independent el *Sud Quotidien* fou condemnat a pagar 36.000.000'-PTA, a una empresa privada, instal·lada en aquest país, per difamació al denunciar el poc respecte cap al medi ambient i la corrupció interna. Al Camerun, pocs dies després, un rotatiu de l'oposició fou condemnat per un cas semblant. A Mauritània, setmanes abans, el govern va prohibir el diari *Bouchraa* confiscant tots els seus béns (pena amb la qual es castiga als culpables de traïció). Aquests atemptats contra la llibertat de premsa no són pas en va; indiquen la voluntat dels dirigents per mantenir-se al poder.

- També al Senegal el poder s'ha dotat d'una astúcia extraordinària: existeix una disposició del codi electoral que permet als jutges inscriure persones a les llistes electorals després del seu tancament. Durant els últims comicis s'ha abusat tant d'aquest procediment que el resultat de l'escrutini ha estat francament dubtós.

A Mauritània el ministre de l'interior, donant compte dels resultats de les eleccions del 1993 de la

localitat de Kobem, (Est del país), va dir que el nombre de votants d'aquest lloc era de 30.000, quan tothom sap que aquest racó del desert no en té més de 1000. Adonant-se d'aquest disbarat, el poder es va justificar atribuint-ho als despatxos de vots ambulants. Aquests despatxos (urnes), que van de poble en poble, són manipulats segons conveniències.

La perversió política arriba al límit quan, amb l'aprovació d'Occident, s'incita a un "desordenat" (el general Abacha) a restablir "l'Ordre Internacional"; l'any 1993 hi hagueren eleccions a Nigèria i guanyà Hochid Abiola; però abans de la proclamació dels resultats Abacha s'apropià del poder. Aquest general, amb el consentiment d'Occident, és l'encarregat de vetllar el procés democràtic a Libèria; i també té cura de retornar el president democràtic de Sierra Leona (Ahman Tidjane Kaba), derrocat per un cop d'estat. Si es pot acceptar aquesta diligència, ens quedem escèptics davant la forma. A Sierra Leona pot haver-hi democràcia, però a Nigèria no; i és que a l'últim el petroli desborda.

ESCOLLIR: EUROPA O EUA

El final de la guerra freda ha permès als americans treballar-se una entrada a l'Àfrica. Ara ja no és el vedat de França o d'altres estats europeus. S'ha obert una competició entre les antigues potències dominadores, de manera particular entre EUA i França, per aconseguir dominar el continent negre. El president dels EEUU, a la cimera que es va celebrar a Colorado entre els set grans i Rússia, va pujar al cavall anunciant inversions americanes a l'Àfrica. Amb l'ajuda de l'ONU, que ells ja controlen, parlen del "Pla Marshall" pel Congo de-

moocràtic. Però els africans no es deixen entabanar; saben que qualsevol compromís americà a l'Àfrica fracassarà degut a diversos factors, el menys important dels quals no és pas la ignorància que els EEUU tenen del continent. La filosofia, que Amèrica té de les relacions amb els altres, és sobretot la seva incapacitat per donar sentit -com Europa sap fer- a la noció de la singularitat cultural; i això el desqualifica per fer aquesta feina. Tota política amb Àfrica, que no tingui en compte aquesta dimensió de singularitat o d'excepciona-

litat en el sentit positiu de l'expressió, està condemnada al fracàs. A més a més, cal tenir present que les economies africanes estan tan desestructurades que fa falta alguna cosa més que un "Pla Marshall" o inversions privades; tots sabem que la seva única finalitat és treure profit de la misèria de la població. Una altra dificultat, que haurà d'afrontar el maridatge EUA-Àfrica, resideix en la naturalesa de les relacions i els lligams que Europa ha teixit amb el continent negre, llaços heretats de la història i la geografia. Suposant inclús "bona fe"

als EUA desenvolupant una veritable política de cooperació econòmica no es veu clar com podrien posar entre parèntesi aquestes relacions, sabent que la majoria són d'interès econòmic.

L'escepticisme és gran, sobretot si sabem que els EEUU no tenen amb el continent negre, ni tan sols amb Libèria, cap lligam afectiu semblant al de França amb el Senegal; tot i el nombre important "d'Americans Africans" ciutadans del "Tio Sam".

Malgrat tot això els americans no es desarmen; compten amb milers de quadres africans que han format ells mateixos a les seves universitats per fer una reforma de l'ONU instrumentalitzant els seus objectius.

Sabent que tot compromís amb Àfrica comporta uns riscos, que no sempre estan disposats a córrer directament, ja hi ha un programa per entrenar exèrcits africans per "mantenir la pau". Uganda i Senegal han estat presentats per ser laboratoris d'aquesta nova política. Així amb un marc, el de l'ONU "reformada", els capitals privats injectats selectivament a sectors claus (energies, telecomunicacions...) i una força de xoc parcialment controlada per ells, els EUA segurament podran dirigir les missions i hauran aconseguit el seu objectiu.

És del tot irònic que els EUA pensin en desarmar-se per aconseguir la pau amb els seus enemics, però que per als Africans calgui equipar d'armament les forces

implicades.

Als anys 80 Burkina Fasso i Mali van fer una guerra que va durar dos dies. Els dos exèrcits es van veure obligats a firmar la pau perquè es van quedar sense municions. Aquest és un fet que tothom hauria de meditar. En mirar el mapa d'Àfrica de 1997 xoca la rapidesa de l'entrada dels EUA al continent: Sud -Àfrica, Namíbia,

Angola, Nigèria, Uganda, Rep. Dem. Congo, Ruanda, Burundi, Senegal...I mentre tant Europa queda presonera del seu passat i de la seva incapacitat de formular una nova política comuna enfront d'Àfrica. Potser per aconseguir-ho encara ha de finalitzar el projecte de la seva unitat.

Per altra banda s'haurà de lliurar una veritable batalla

per reequilibrar el poder al si del Consell de Seguretat de l'ONU per aconseguir que Alemanya i Itàlia hi siguin admesos amb dret a vet, també Brasil i Sud-àfrica, i per què no, Nigèria com a membre permanent. Serà amb aquestes condicions que es podrà parlar de Nou Ordre Internacional, ordre que d'acord amb el curs de la història col·locarà les coses

al seu lloc i donarà naixement a aquesta aliança que les generacions d'africans i europeus que ens han precedit no han pogut realitzar. La situació és urgent, els africans estan confusos i estenen la mà; ells s'agafaran a la primera perxa que els allarguin, i per ara aquesta està guarnida amb la barrera estrellada.

ELS IMMIGRANTS AFRICANS ARBUCIENS

No hi ha cap dubte que la immigració és la conseqüència directa de la situació política i econòmica que travessa Àfrica.

La disgregació de les estructures de l'estat (sanitat, educació, seguretat...) fa que la gent emigri cap a les ciutats buscant refugi; i des d'aquestes, els que tenen més mitjans, intentin anar més lluny, normalment cap a Europa.

La immigració dels africans vers l'Estat Espanyol, malgrat la proximitat geogràfica, és força recent; degut a molts factors històrics. Ara les coses han canviat i l'Estat Espanyol, i en particular Catalunya, és una terra de pas cap al Nord d'Europa o bé un lloc on instal·lar-se.

Arbúcies és un exemple d'aquesta última realitat. És interessant examinar aquest cas més concretament; fent-ho hom s'adona que, generalment, es tracta d'una immigració de famílies. És a dir, els primers que van arribar van ajudar a altres familiars o amics a fer-ho.

Al nostre poble han pogut quedar-se immigrants gràcies a dos factors:

D'entrada la sort dels primers nousvinguts al trobar feina i poder aconseguir mitjans per ajudar a altres a venir.

I després el clima de tolerància relativa que ha beneficiat la convivència al poble.

Tot i això, no és pas el paradís perquè existeix un marc legal estatal (Llei d'extranjería) que dificulta molt la lliure instal·lació de nous habitants a l'Estat Espanyol. Tampoc són flors i violes alhora de trobar treball perquè la precarietat laboral s'accentua més quan els que busquen feina són immigrants. Per sort, l'Ajuntament d'Arbúcies i la seva bona voluntat han fet que molts d'aquests problemes fossin menys importants.

Tot i que a Arbúcies els africans no viuen pas en gheto tenen força dificultats per trobar un habitatge funcional amb els mitjans que disposen; llavors moltes ve-

gades es veuen obligats a residir a cases velles o a compartir el pis amb altres famílies.

Actualment a la nostra vila hi ha engegat un programa d'alfabetització des de l'Ajuntament. És un exemple de la voluntat de l'administració local per millorar les condicions de vida dels immigrants. Seria important, però, fer una revisió d'aquest programa per reorientar-lo i treballar aspectes més relacionats amb les seves necessitats, per exemple el mercat de treball.

Dins d'aquesta perspectiva de l'educació també caldria fer un esforç suplementari dirigit a les dones; elles juguen un paper molt important a la família sobretot alhora de fer lligar les tradicions de la seva cultura i l'ensenyament que reben els seus fills a l'escola. Seria important treballar aquest tema i preparar-les perquè podria donar-se el cas d'una crisi generacional i cultural entre els pares (africans) i els fills (europeus:catalans). Un altre aspecte important

a continuar treballant per la resta d'arbuciençs és la tolerància i la comprensió que s'ha demostrat els darrers anys; potser en alguns casos una mica exagerada en el sentit d'arribar a regalar (donar) molts objectes (roba, mobles...) per intentar ajudar-los, caient en un paternalisme erroni, i donant, per llàstima o no coneixement real de la situació de les famílies. Caldria, doncs, en aquest aspecte assegurar-se que l'ajuda sigui realment necessària i que els immigrants coneguin l'ús dels objectes.

Segur que en un futur proper quan es parli d'immigració en termes de convivència, tolerància i integració s'haurà de mencionar Arbúcies; que se'n parli bé i continui essent un model de convivència depèn de tots nosaltres. Cal seguir treballant molt en aspectes com la tolerància, l'intercanvi cultural, justícia laboral, etc.

OMAR TOURÉ
XAVIER PLANAS

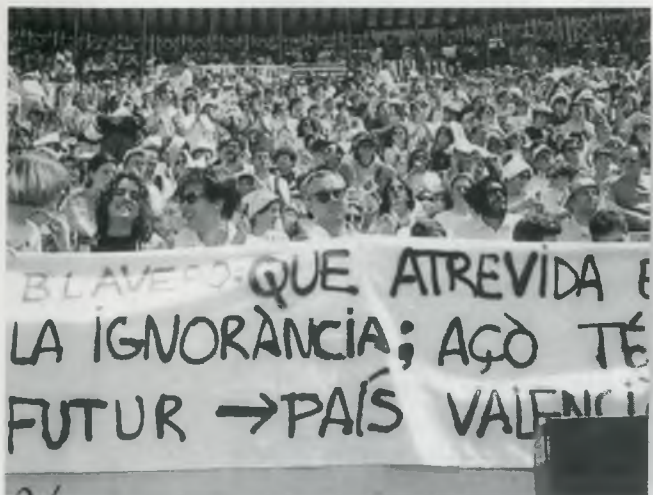
L'AVANC DE LA UNITAT DE LA LLENGUA

En una ràpida reflexió de l'any que s'acaba, ben segur que a tots passa pel cap l'enrenou que ha generat la llei del català. Ja s'esmentava en l'editorial de l'últim número de PERXADA de quant de temps i espai s'hi ha dedicat als mitjans de comunicació. Ara bé, enguany serà recordat per molts catalanoparlants, a qui no els afectarà la llei, com un any encara de grisors en matèria lingüística, gràcies a governs i institucions més pròpies d'un passat que molts consideràvem ja per oblidar. Les resolucions legislatives i judicials ratifiquen una veritat científica indiscutida i una realitat comunament acceptada per a tots els qui estimem la nostra llengua i treballam per la seva normalització: valencià i català no són sinó dos noms per designar una mateixa llengua comuna, parlada de Fraga a Maó i de Salses a Guardamar, i ja oficial a la població de l'Alguer a l'illa de Sardenya.

PAIS VALENCIÀ, VINT ANYS DEMANANT L'AUTONOMIA

Manifestació d'estudiants valencians demanant l'autonomia universitària per la qüestió de la llengua recollida en els estatuts, 1985.

Pancarta a la Plaça de Bous de València, exhibida durant la mobilització de 150.000 persones el maig de 1995.

El 9 d'octubre d 1977 set-cents mil valencians sortien al carrer demanant "llibertat, amnistia i l'Estatut d'Autonomia". El Consell de Ministres va acordar concedir la preautonomia al País Valencià i poc més tard es constituïa Josep Lluís Alminyana com a president del Consell Preautonòmic. Un any més tard el Consell adoptava la senyera, sense franja blava, com a bandera oficial. El febrer de 1981 els tancs comandats pel tinent general Milans del Bosch prenien els carrers del Cap-i-Casal i el setembre Enric Monsonís era president del Consell. El 1982 entra en vigor l'Estatut d'Autonomia per la via de l'article 143 de la Constitució espanyola i el socialista Joan Lerma és el president de la Generalitat Valenciana. El maig de 1995, el Partit Popular, presidit pel murcià Eduardo Zaplana, guanya les eleccions i s'inicia una nova etapa.

Aquella primera manifestació, on tothom parlava valencià i enarborava senyeres, era plena de protagonistes de la lluita antifranquista i de la reivindicació nacional, de las dos españas, del ratpenisme tricolor i del nosaltrisme fusterià. En vint anys les coses no han canviat gaire, es va desapropiar l'oportunitat d'obrir una etapa de recuperació de consciència nacional, una via de regeneració política i civil singular i diferenciada. L'Estatut, tot i molt

limitat, els permet algunes competències en l'educació i la sanitat com en el Principat però el president, per exemple, no pot dissoldre la cambra legislativa i convocar eleccions, encara que la governabilitat siga complicada. Les petites forces nacionalistes atesa la realitat social que viu el País Valencià són obligades a unir-se davant les dificultats que suposa aconseguir el sostre mínim per obtenir un escó a la cambra legislativa. El Partit Popular, té la majoria gràcies al pacte amb els regionalistes anticatalans d'Unió Valenciana. El seu projecte polític oficial és la Comunidad Valenciana tenyida per la blavor i el patriotisme dels qui l'anomenen Regne de València. Els franquistes són qui el 1977 feien impossible un acte unitari portant la bandera de la ciutat i insultaven de "catalanistes" i "renegats" els parlamentaris nacionalistes. Han passat vint anys i encara són on estaven. El moviment feixista a la ciutat de València ha decidit que dir País Valencià és pecat i cal perseguir a tot el qui utilitzi el terme. Així mateix, el diari *Las Provincias*, que abans encara parlava del País Valencià, amb Maria Consuelo Reyna ha passat a ser la inquisició del règim juntament amb el seu marit, Jesús Sánchez Carrascosa, fins fa poc responsable de la cadena de televisió Canal 9, i ara responsable d'imatge del govern Zaplana.

LA CATALANITAT DE LA PARLA DEL PAÍS VALENCIÀ

L'origen del dialecte valencià s'explica a partir de dues vies distintes. Per una banda, es sosté que és la llengua dels catalans imposada al moment de la conquesta (1238). Per d'altra banda, s'apunta que és una perllongació del llatí vulgar autòcton, anomenat mossàrab valencià. Aquestes dues tesis es mantenen enfrontades des de fa una bona pila d'anys i l'admissió d'una de les dues és una qüestió rellevant. Dic això perquè es considera el País Valencià territori de parla catalana en funció de la línia adoptada.

Ja d'entrada és necessari assenyalar que el dialecte valencià prové del català portat pels conqueridors. Quant al parlar mossàrab, cal dir que pràcticament havia desaparegut en el moment de la conquesta. Tradicionalment s'ha lligat la llengua mossàrab a les comunitats cristianes que es trobaven sota dominació musulmana. En el cas particular de València, tenim notícies d'aquests col·lectius anteriors a l'arribada dels àrabs, que constaten que tenia poca importància. Més concretament, es conclou que el cristianisme era la religió de minories urbanes i benestants. Aquestes comunitats tenen continuïtat durant l'etapa musulmana, si bé a partir del segle XI experimenten una marcada davallada demogràfica. D'ençà de finals d'aquest segle, els almoràvits ocupen les terres valencianes.

Aquest nou poder aplica un flagrant puritanisme corànic del qual son víctimes els mossàrabs. És la intransigència dels nous dominadors el que suposa dues onades migratòries a inicis del segle XII que deixen el País Valencià pràcticament sense població de base romànica. L'afebliment de la comunitat mossàrab no s'acaba aquí, sinó que a les darreries del segle XII es produeix la invasió almohada. Aquest grup fa servir una estratègia política semblant a la dels almoràvits respecte als mossàrabs. A partir d'aquí es conclou que, en el moment de la

conquesta catalana, la població d'origen romànic gairebé s'havia extingit. Si a això hi afegim que la població musulmana de les terres valencianes tenia l'àrab com a única llengua, podem establir que el mossàrab valencià era d'ús residual. És obvi doncs, que el parlar actual no arrenca d'una llengua esmorçada al moment de la conquesta. Altrament parteix del català que s'incorpora amb força des de la conquesta. En aquest punt però notis que el dialecte valencià presenta vestigis de la parla dels mossàrabs. Mostra d'això és la toponímia menor que sovint és més respectada pels dominadors. Així mateix, Sanchis Guarnier sosté que mots com clotxa, cuquello o tàpera provenen del mossàrab.

Per tant, la proposta d'història de la llengua que associa català i la parla dels valencians té una autèntica base científica. Des d'aquest punt de vista no es pot negar la unitat lingüística dels Països Catalans, cosa que es pretén fer des del postulat que lliga mossàrab i valencià. De fet aquesta darrera línia d'història de la llengua, que en l'actualitat té com a màxims defensors el PP valencià i Unió Valenciana, no es fonamenta en un treball rigorós, i el seu objectiu és desmembrar el territori de parla catalana i, en darrera instància, aniquilar la nostra llengua.

RAMON PLANAS

Avui, 7/9/97

AVENÇOS EN EL RECONeixEMENT LEGAL DE LA LLENGUA

Una sentència del Tribunal Constitucional espanyol, sorgida justament de la cabuderia persecutòria dels grups secessionistes contra la Universitat de València, que van recórrer la utilització d'aquesta institució dels noms de "valencià" i "llengua catalana" als seus estatuts, declarà legal i conforme a dret el punt on es reconeixia la unitat de la llengua i la validesa d'utilitzar indistintament un nom o l'altre per designar la mateixa realitat. La sentència crea precedent ja que les universitats d'Alacant i de Castelló podran emprar, també, lliurement un nom o l'altre.

Alhora, l'Institut d'Estudis Catalans modificà els seus estatuts per incloure que, quan es parla de la llengua comuna, el terme "valencià" és sinònim de "català". La proposta presentada per la Secció Filològica, on hi ha membres valencians, va rebre el suport dels rectors de les universitats de Castelló, València i Alacant i l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

Són molts els que diuen que parlen valencià i que accepten amb naturalitat que es tracta de la mateixa llengua que el català, i el mateix podríem dir amb el mallorquí. A Mallorca, però, des del punt de vista legal la qüestió no presenta dubtes, ja que el mateix Estatut de Ses Illes parla del català com a llengua oficial mentre que a l'Estatut valencià, al costat de l'idioma castellà hi situa el valencià.

Entre les entitats cíviques organitzades que reivindiquen la unitat de la llengua al País Valencià hi ha Acció Cultural

del País Valencià i el Bloc de Progrés Jaume I. Ambdues demanen la plena normalització de la llengua a tots els nivells oficials, des de la Generalitat als ajuntaments, la clara definició de les autoritats acadèmiques que han de regular la seva normativa, la presència als estaments oficials i, sobretot, el clar protagonisme de la llengua als mitjans de comunicació de masses. Demanen, per això, un restabliment de lligams entre el Principat, les Illes Balears i el País Valencià per unir, no només des del punt de vista lingüístic i cultural, sinó també del polític i econòmic, els nostres interessos davant els nous reptes que plantegen Europa i el Món.

A l'Antic Testament, al primer llibre dels reis, es parla de dues dones que tenen un fill cadascuna d'elles. A una se li mor el fill i, mentre dormien, li'l canvia a l'altra. Ambdues es presenten davant de Salomó perquè en faça justícia. Una d'elles li explica al rei el que ha passat, però l'altra diu que el xiquet és fill d'ella. Com que totes dues deien que era seu, el rei proposa partir-lo per la meitat i donar-ne mig a cadascuna d'elles. Una d'elles diu que no el mate, que li'l done a l'altra. Tanmateix, aquella vol que el partissen. Llavors el rei decideix donar-li'l a la dona que no volia que el partiren, perquè evidentment és fill seu.

Doncs bé, açò a què ve en aquesta editorial?

Perquè amb la nostra llengua està passant alguna cosa semblant.

Estem assistint novament a un revifament de la polèmica lingüística, curiosament promoguda per certa gent que no parla perquè no és la seua llengua. La seua és l'altra i no els importa que aquesta, amb la polèmica es muira. No és que no els importa, sinó que és el que busquen. Entre aquestes persones no hi ha cap rei, però sí una Reyna i la seua cort en la qual, entre d'altres, s'hi troba un falangista que assessorava, com a advocat, els pares que feien guerra, precisament, contra l'ensenyament en valencià. Vaja colla de gent desvergonjada que volen passar com a defensors d'una llengua que no és la d'ells ni volen que ho siga! Però que volen que es muira.

Editorial de la revista local Dorresment de Quatretonda (La Vall d'Albaida) núm.4 (tardor 1997)

LES ÚLTIMES INVESTIDES DE ZAPLANA

Els sotsignants, des de la nostra presència en el món cultural, polític i civí, volem expressar a les més altes institucions valencianes la preocupació pel índex que apunten darrerament cap a una retallada de les llibertats al País Valencià. La suspensió de l'acte més emblemàtic dels Premis Octubre, motivada per la retirada del permís per a utilitzar els locals adients per part de la Fira de Mostres de València al·legant compromisos d'última hora amb la Generalitat i l'Ajuntament, és el darrer episodi d'una sèrie d'actuacions que amenacen la vida cultural del país i la mateixa convivència democràtica. A la censura que plana sobre el sistema educatiu i els mitjans de comunicació pública en tot allò referent a la realitat lingüística i històrica de la valenciana s'afegeix també la indiferència, quan no el rebuig, davant la tasca d'intel·lectuals i d'artistes com Manuel Sanchis Guarnier, Vicent Andrés Estellés, Enric Valor, Miquel Batllori, Josep Renau o Joan Fuster. Desastent moltes vegades compromisos adquirits, des d'algunes institucions es bloquegen les iniciatives editorials i el funcionament dels patronats que tenen la comesa de salvaguardar i difondre el llegat intel·lectual i civí d'aquests homes de la cultura. Els atacs contra l'autonomia universitària, el deamantellament dels centres de recerca més prestigiosos, el rebuig i el sentència del Tribunal Constitucional favorable a la unitat de la llengua i el silenci davant les mostres d'intolerància sofertes per Raimon constitueixen exemples del que té tota els índexs de ser un procés de deteriorament de les llibertats. És per això que demanem a les màximes institucions valencianes una actitud ferma de defensa de la nostra cultura que, en definitiva, no és altra cosa que garantir els drets democràtics de tots els ciutadans.

L'any 1995 quan arreu se celebraven les eleccions municipals al País Valencià també decidia el futur parlament autonòmic i, com molts afirmaven, un possible pas enrera, pel perill que hi havia de promoure la intolerància, la discòrdia irracional i a provocar, de bell nou antics conflictes i retalls en el camp de l'idioma. El govern Zaplana amb el suport del ja desaparegut Lizondo renovava la despersonalització i desvalencianització, com en temps passats però amb noves tècniques. La televisió, el Canal 9 de Carrascosa, i la premsa escrita, *Las Provincias* són, sovint, els mitjans d'informació que promouen les decisions que més tard acaba assumint el mateix Zaplana. Segons un estudi es demostra que 31 de cada mil notícies del canal 9 parla del País Valencià i que, d'aquestes mil, més de la meitat es dediquen a parlar de futbol, toros i successos. Un govern que a més convoca manifestacions a favor de la llengua valenciana distingida del català amb arguments històrics dubtosos, promou el seccionisme lingüístic als llibres de

text i aborda, sense pietat, l'autonomia universitària. No cal que parlem en matèria cultural de com actua: les subvencions i ajudes a la promoció de cultura tradicional del País Valencià són inexistents.

Recentment, la vint-i-sisena edició dels Premis Octubre, promoguts per la Fundació Ausiàs March i que representen la reunió anual més important de pensadors, escriptors i polítics dels PPCC, ha estat novament obstaculitzada. Si l'any passat era Rita Barberà qui no autoritzava penjar les banderoles per la ciutat de València per enunciar els premis, enguany eren els responsables de la fira de València, amb la pressió de la Generalitat Valenciana, que no deixaven l'espai dels pavellons per la celebració del sopar de lliurament. La resposta no es va fer esperar. Un manifest que signaven 163 intel·lectuals, 14 universitats i 503 alcaldes d'arreu dels PPCC, a més de partits polítics, sindicats, associacions i particulars.

TOMÀS MORÉ

LA GUERRA CIVIL A ARBÚCIES (1)

Finalment, després de dos endarreriments surt la primera entrega del dossier sobre la Guerra del 1936-1939 a Arbúcies, que estudia els antecedents d'aquesta conflagració, és a dir el període comprès entre la proclamació de la República (1931) i la victòria del Front Popular (1936). Per a la seva realització, a més de la documentació municipal, que ha permès elaborar la cronologia que acompanyarà a cada edició del dossier, s'ha comptat amb la col.laboració d'historiadors especialistes en el tema (Marina i Clara) a través d'articles puntuals, s'ha comptat també amb testimonis vivencials, molt emotius, com el d'un dels nens refugiats del Roquer (Pedro E.González) i sobretot, s'ha comptat, amb les explicacions d'un seguit de persones* de diversa tendència, testimonis directes en unes ocasions i protagonistes de primera fila, en d'altres, dels successos esdevinguts en aquell període a la nostra vila. Després de més de seixanta anys de l'esclat de la revolució del 36, els seus ressons no s'han apaivagat, alguns dels protagonistes encara recelen de parlar-ne, altres es mostren prudents i uns pocs en parlen obertament, perquè encertadament creuen que la història no pot romandre en l'oblit, per justícia i perquè perdria el seu efecte pedagògic, d'ensenyança per tal de no recaure en vells errors i velles rancúnies.

Donada la transcendència del tema, el nucli del dossier ha estat elaborat per les tres persones responsables de la secció del Nostre Ahir**. S'ha intentat exposar els fets i els personatges objectivament, sense valoracions; no obstant això no hem defugit interpretar la història, encara que amb això, hi penetrin ineludiblement certes dosis de subjectivisme. Creiem, però que el tractament és digne, respectuós i rigurós, encara que en cap moment pretenem tenir l'exhaustivitat d'un treball d'investigació d'abast ampli, com una tesina, una tesi doctoral o un llibre. Això no entra ni en les pretensions, ni en les possibilitats d'una revista del caire de PERXADA.

COMPOSICIÓ SOCIOECONÒMICA DE LA VILA D'ARBÚCIES ENTRE 1931 i 1936

Per tal d'entendre tots els fets històrics que van convulsionar la nostra societat en aquest període, cal prèviament exposar quina era la seva composició socioeconòmica. De les dades extretes dels padrons municipals i de les contribucions industrials es dedueix que la societat arbucienca, al con-

trari d'algunes visions donades fins ara, era una societat bàsicament rural, basada en l'activitat agroforestal, en la qual sorgia, des de començaments de segle, una nova classe emergent, molt minoritària (només representaven el 4,3% de la població activa a l'any 1936, mentre la dedicada al con-

junt de la indústria era del 7,5%) i vilatana, però amb una extraordinària capacitat de subversió dels valors culturals, ètics i socials de la vella oligarquia rural, que controlava la vila d'ençà el segle XVII. Aquesta nova classe que ha enlluernat pel seu tarannà i activitat a molts analistes, representa-

va la modernitat i políticament caldria situar-la en l'esquerra moderada, no revolucionària, representada per Esquerra Republicana. Els fets així ens ho fan pensar: fou precisament sota l'impuls d'en Joan AYATS, el principal pioner de la indústria carrossera, i sobretot dels seus gendres, en

* Volem manifestar el nostre agraïment a Josep Bancells, Mercè Campeny, Isabel Godoy, Enric Llorella, Josep Peitiví, Joan Pinto i Ramon Vergés per les informacions que ens han proporcionat.

** Joan ILLA, Daniel MARTÍ i Josep Manuel RUEDA.

La màquina de cosir NAUMAN fou presentada a can Riells l'abril de 1932.

Gabriel Cladera i en Remigi Garcia, que s'impulsà la creació del Casal Republicà. Per altra banda l'enfrontament com a nova classe emergent amb l'oligarquia propietària, era sentit a nivell de carrer, com ho manifesta la creença que les carrosseries d'en Gelada, foren finançades pels propietaris (encara que d'aquest fet no en tenim constància, ni proves documentals). Sota la mateixa ona de modernitat, catalanisme i de generalització de nous valors, es movien una sèrie de grups que es declaraven apolítics com la Penya Lluscos, revistes com *El Baix Montseny* i després *La Riera...*, però que indubtablement, potser sense ser-ne conscients contribuïen a la disgregació del vell ordre rural.

Nogensmenys, com hem dit al començament, el gruix de l'activitat laboral i econòmica (malauradament no coneixem quin volum econòmic, en pessetes del moment, movien els diferents sectors) girava entorn del món agrari, i a Arbúcies sobretot del forestal. Aquesta important activitat feia que existís una gran massa jornalera del 53, 3% de la població activa a l'any 1936. Aquest col·lectiu que

ja tenia una tradició organitzativa i reivindicativa, com les Societats de Roders, que dataven de començaments de segle o més posteriorment organitzacions de carboners, constituïa el veritable "caldo" de cultiu revolucionari, el veritable proletariat de la societat arbúcienc i foren ells els que protagonitzaren bona part dels fets revolucionaris del 36, com veurem.

La revista fejocista (Joventuts cristianes), anomenada *La Vila*, en un article de Segimon Funollet, publicat en el núm. 10 de juliol de 1936, descriu la situació de la següent manera: *En el dia d'avui, la nostra joventud pagesa és la classe social que està més enrolada en camins d'abisme i perdició. Les doctrines marxistes han arribat fins el camp per destruir-ne aquell esperit cristià que en ella hi regnava.* No hi ha dubte que la situació que detecta l'articulista és real. Sembla clar que fins l'any 1936 la societat arbúcienc gira entorn a tres classes: els propietaris rurals, els jornaleros agroforestals i els sectors industrials, encapçalats per la carrosseria. Aquest escenari patirà modificacions a partir de la convulsió de l'any 1936.

LA REPÚBLICA A ARBÚCIÉS

Esquerra Republicana de Catalunya, presidida per Francesc Macià, obtingué una sorprenent victòria a les eleccions municipals del 12 d'abril de l'any 1931. Les candidatures republicanes també triomfaren en les principals ciutats espanyoles i la proclamació de la República va esdevenir un fet el 14 d'abril. Poc després Macià proclamà la República Catalana com a estat integrant d'una Confederació Ibèrica. El govern provisional de la República va aconseguir que es renunciés a la República Catalana a canvi de la restauració de la Generalitat i a l'espera de l'aprovació d'un estatut d'autonomia, que el poble català ratificà l'agost de 1931 i que les corts espanyoles aprovaren el setembre de 1932. Les eleccions del 20 de novembre de 1932, confirmaren Macià a la presidència de la Generalitat, i ERC, amb 57 escons, com la força hegemònica dins del parlament català.

Tots aquests fets afectaren la vida dels arbúciencs en una època especialment dura, immersa en una recessió econòmica d'abast mundial. Malgrat tot això, la revista *El Baix Montseny*, en el seu número 47 del maig de 1931, constata la joia popular amb què *el poble arbúcienc, xop d'entusiasme*, rebé la República, organitzant manifestacions que foren

model de seny i de prudència, que acabaren amb el desplegament d'una *formosa senyera republicana al balcó de la casa de la vila, amb un entusiasme delirant de la gran generació que curullava la Plaça*. La diada acabà amb una audiència de sardanes.

L'adveniment de la República es contemplà amb optimisme per part de tothom. Dominava un esperit constructiu de convivència i modernitat, de democràcia i llibertat. En aquells moments tothom presumia de republicà.

El 17 d'abril del 1931 es constituí el nou Ajuntament sorgit de les eleccions del dia 12 del mateix mes. La seva composició fou la següent: batlle Gabriel CLADERA DOMINGO, primer tinent Eusebi AREGALL PUJOL, segon tinent Nicolau MASFERRER PLADELASALA, síndic Josep REUS DURAN, síndic suplent Miquel CODINACH OLIU, regidors Joan MATARÓ PONT, Lluís GELPÍ MAS, Josep SERRAT VILLARET, Josep MASÓ ARMENGOL, Joan PUJOLRÀS JOHÈ i Josep PASCUAL OLM. En Gabriel CLADERA, fou elegit alcalde, amb caràcter provisional, perquè era l'únic que tenia filiació republicana. Posteriorment el dia 5 de juny del mateix any es constitueix un nou ajuntament, elegit popular-

Inauguració de la Plaça Santiago Rusiñol, recollida pel diari Mundo Gráfico, amb parlament de l'alcalde Josep Pol (abril, 1932).

ment, amb l'únic canvi de l'alcalde que passa a ser per unanimitat en Josep POL PUJATÓ.

La nova situació comportà alguns canvis en el poble com la llibertat d'expressió i reunió, la proliferació de mítings i assemblees polítiques, la catalanització de rètols, el canvi de nom d'alguns carrers, la inauguració de centres republicans de diverses tendències... Una nota negativa enmig del clima constructiu que imperava fou l'ensulsiada del poderós Banc de Catalunya el juliol de 1931. El tancament de la sucursal d'Arbúcies, inaugurada solemnement el març del 29, perjudicà quantitat de famílies que li havien confiat els seus es-

talvis. Aviat es deixà sentir una forta crisi de treball en diverses empreses (can Reus, can Casadesús, ca l'Ayats) i especialment en el ram de la construcció. Els problemes laborals obligaven a fer visites al Governador per demanar solucions, com feren els rodors, o fer manifestacions pels carrers del poble per protestar contra l'increment de l'atur. El 17 de juny de 1933 es féu una vaga general a les empreses d'Arbúcies que obligà al Governador Civil de Girona a venir al poble, per tal de resoldre el problema. La darrera setmana de juliol encara feren vaga un bon nombre d'obriers del taller de ca l'Ayats.

La revista *El Baix Montseny*, que havia rebut el règim republicà amb optimisme i joia, publicava articles de descontentament i crítica de la situació, queixant-se de l'increment d'accions extremistes i augurant *malgrat l'abundor de divertiments, tempestes socials i desolació i espant* (núm. 58 d'abril de 1932).

Dins d'aquest clima de cert desencís, les forces conservadores actuaren a dos nivells. A nivell social, endegant accions caritatives, que no paliaven les situacions de necessitat extrema; i a nivell polític, assistint a reunions a Girona i Barcelona, per tal de cercar la manera de defensar els seus interessos.

EL MOVIMENT SOCIAL I ASSOCIATIU

S'havia dit que Arbúcies era un poble apàtic i sense ideals, amb pocs i breus entusiasmes moguts, la majoria de vegades, per rivalitats personals de curta volada. *Arbúcies no s'entusiasme per res o la inconstància és la nota característica de la psicologia arbúcienc*, diu un arbu-

cienc en un article de *El Baix Montseny* (núm. 36 de juny de 1930)

És difícil determinar la certesa d'aquesta opinió, no sabem si generalitzada o fruit de la insatisfacció d'aquesta persona. Si repassem el ventall associatiu de l'època

i les activitats socials que es generaven podem obtenir una visió més justa o més real de la situació, tot i tenir en compte que l'adveniment de la República, immersa en un marc d'aparent crisi econòmica (cal recordar, però, que la industrialització a Catalunya i

CRONOLOGIA PERÍODE 1931-1936.

- 15 d'abril de 1931. Proclamació de la República
- 17 d'abril de 1931. Es constitueix el nou ajuntament republicà, i és nomenat alcalde Gabriel CLADERA (gendre de Joan Ayats).
- 1931. Es crea la Penya Lluscos.
- 5 de juny de 1931. Una setmana després de les eleccions municipals, celebrades en diumenge, es constitueix l'ajuntament republicà, i és elegit alcalde en Josep POL, per 10 vots a favor i un en blanc.
- 16 de juny de 1931. Un dels primers acords del nou ajuntament és donar el pèsam per la mort de Santiago Rusiñol.
- 7 de juliol de 1931. Suspensió de pagaments del Banc Catalunya i tancament de la sucursal d'Arbúcies.
- 26 de juliol de 1931. Aprovació de l'estatut.
- Segon diumenge d'octubre de 1931. S'inaugura el local del Centre Republicà.
- Tercer diumenge d'octubre de 1931. S'inaugura el local de Centre Republicà Federal.
- 20 de desembre de 1931. Autorització a Energia Elèctrica de Catalunya per a la instal·lació de la Xarxa de baixa tensió a Joanet.
- 15 de maig de 1932. Urbanització del Sorral, del número 1 al 38.
- 28 de juny de 1932. S'aprova la proposta de la Penya Lluscos d'organitzar uns Jocs Florals a la festa Major. El premi el dona l'Ajuntament.
- 16 d'agost de 1932. Acord amb el capellà per l'adquisició de la propietat i administració del cementiri.
- 16 agost 1932. Comdemna dels fets del 12 d'agost de 1932 a Madrid i Sevilla i recolzament del govern legal.
- 11 de Setembre de 1932. Ofrena al monument de Rafel Casanova.
- Setembre de 1932. Visita del president de la Generalitat En Francesc Macià i del Conseller Ventura i Gasol, de camí cap a Sant Hilari.
- 1933. Dissolució de la Penya Lluscos.
- 17 de juliol de 1933. Vaga general a Arbúcies i manifestació dels obrers en atur.
- Tercer diumenge de juliol de 1933. Aplec Republicà a nivell gironí, a la Font de les Pipes.
- 26 de març de 1933. El carrer del Príncep, passa a dir-se Prat Marcet, a petició dels veïns.
- Juliol de 1933. Es crea l'Ateneu Autonomista Republicà, amb seu al Casino.

...→

Components de la Penya Lluscos (1931-1933).

Foto AHMA.

Arbúcies va arribar a les màximes quotes, no superades fins a mitjans de segle), mitigà part d'aquella activitat lúdica que permetia el manteniment de les entitats recreatives. No obstant això, un repàs de les entitats que, en aquest temps, mantenien bona activitat, desvirtua l'opinió pessimista i negativa, que sobre els arbucienços podien tenir certs conciutadans.

Un focus de dinamització lúdica, cultural i social, s'inicià a redòs d'una nova acti-

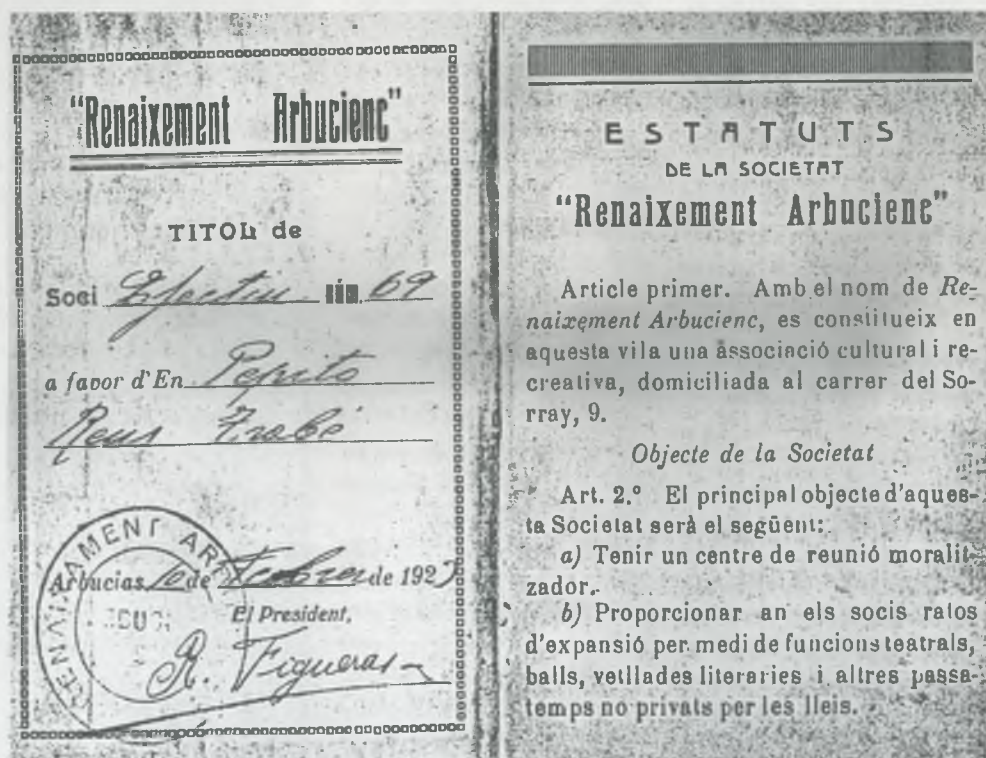
vitat que va irrompre en l'horitzó econòmic de la vila: la carrosseria. Aquesta malgrat la seva limitada incidència en el món laboral, tingué la capacitat de trasbalsar la societat urbana o vilatana d'Arbúcies. Els treballadors d'aquests sector foren els impulsors d'un seguit d'associacions i de noves formes de vida i lleure, que tingueren vigència durant molts anys. Ara bé el món rural, molt majoritari, continuà amb les seves formes de lleure tradicional.

Durant la República perduraren bona part de les associacions impulsades per aquests col·lectius a l'entorn de l'any 1918, per donar una data referencial. Així, en l'àmbit esportiu es creà la *Unió Deportiva Arbúcies*. En l'àmbit musical, en el qual ja despuntava la nostra vila (orquestrats dels Serafins, Castanyers, la Moderna), es creà l'orquestra *Unió Arbucienca*, dirigida per en Francesc Riumalló. També l'activitat coral agafà increment a partir d'aquesta època, primer amb el mestre Riumalló i després amb en Lluís Torres. En l'àmbit recreatiu continuà força activa, la *Societat recreativa Renaixement Arbucienc*, ubicada a cal Xic. La societat, com era coneguda, adquirí una aureola de categoria i distinció en les seves activi-

tats que la feia destacar d'altres sales del poble com el Casino o can Reus, que no tenien una estructura organitzativa d'aquest caire.

En el període republicà nasqueren associacions juvenils com la *Penya Lluscos* (1931-1933), de caire informal i barrilaire, que organitzà uns Jocs Florals a la festa Major de 1932. Aquesta associació, que tingué amb en Ramon Montplet (Mon Milda) el seu màxim exponent, s'autodissolgué per motius polítics l'any 1933. Alguns dels seus promotors continuaren l'activitat en l'entitat cultural *Pal·las* (creada l'1 de gener de 1934), anteriorment denominada Penya Cau de l'Alegria. L'activitat literària i periodística trobà sortida, en la revista *El Baix Montseny*, creada l'any 1927 i tancada el desembre de 1933, però continuada el mes següent amb el nom de *La Riera*, que plegà el novembre de 1934. Una altra activitat que agrupà a diversos col·lectius fou el teatre. Cada local d'esbarjo tenia el seu grup teatral que, amb alts i baixos, mantingueren encesa la flama escènica durant aquests anys.

En una altre àmbit, cal esmentar associacions parroquials com el *Patronat Catequístic o Infantil* del Centre Catòlic, dedicat a l'esbarjo familiar, o la *Mútua de Pares de Família*, com a activitat social, o les típiques associacions religioses com *Les Filles de*

Maria o La Federació de Joves Cristians, de caire més confessional i combatiu. També es mobilitzava el poble, d'acord amb la política paternalista que imperava aleshores, en germandats, subscripcions públiques i altres iniciatives de beneficiència per tal d'ajudar als arbuciençs necessitats, com ara la Societat de Socors Mutuus.

El calendari festiu arbucienç es mantingué sense gaires modificacions. Es continuaren celebrant festes, aplecs i altres commemoracions que, organitzades per diverses agrupacions particulars, es venien realitzant des de l'antigor amb participació generalitzada, com ara: Les Enramades, La Festa Major i l'Aplec de la Capella.

També es celebraven les festes de Sant Isidre, l'aplec de Santa Fe, del Monjo, la Festa Major de Lliors o el Roser de Joanet, a més de les festes patronals, confessionals o laiques, de diversos oficis com, els paletes, les modistes o els rodors (1 de maig). A més a més hi havia tot un seguit de celebracions al llarg de l'any, on la gent es trobava, es relacionava i es divertia.

Per altra banda l'ajuntament preocupat per les limitacions de l'ensenyament va habilitar, segons acord del 22 d'octubre de 1933, un local annex a cal Sastre,

per a sala d'ensenyament primari. També en el mateix ple es presentà el projecte d'escoles d'Arbúcies i Joanet i una petició de biblioteca a "la Caixa".

Aquest panorama desmenteix les visions pessimistes, típiques de totes les èpoques, i permet afirmar que la vila d'Arbúcies gaudia d'una salut cultural i associativa envejable. La Guerra del 36-39, però, tallà d'arrel totes aquestes manifestacions de lleure popular i encara que algunes d'elles intentaren ressorgir després de la conflagració, ja no era qüestió de constància. La possible manca d'entusiasme venia marcada per una opressió brutal i una misèria física i cultural que va durar molts anys.

SITUACIÓ SOCIAL DEL MÓN FORESTAL

Per entendre la conflictivitat laboral entre els sectors bosquerols i els propietaris cal remuntar-se a començaments de segle. Aquestes disputes es catalitzaren a l'entorn d'organitzacions camperoles com les societats de rodors i d'organitzacions empresarials com l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, les Cambres Agràries i els Síndicats Agrícoles. En el llindar de la guerra apareixeren per una banda, noves organitzacions sindicals com: el Sindicat Unió de Carboners a Arbúcies (creada pels volts de l'any 1934), el Sindicat Unió de

Treballadors del Bosc de Sant Feliu de Buixalleu, el Sindicat Grup de Carboners de Sant Hilari Sacalm i el Sindicat de Carboners i altres treballadors del bosc de Riells i Viabrea, i per l'altra banda agrupacions de propietaris com: l'Associació de la Indústria Forestal de les Comarques de Girona, i l'Associació Forestal i Agrícola d'Arbúcies, creada l'any 1934 en substitució del *Sindicato Forestal y Agrícola*.

Les primeres Societats de rodors com la d'Arbúcies, Osor, Sant Hilari, La

Cellera, Santa Coloma de Farners o Anglès, es creen entre els anys 1910 i 1914. Pel contrari organitzacions patronals com la de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, ja existien d'ençà de les darreries del s.XIX. La conflictivitat laboral s'esdevenia sempre en el moment de la negociació dels preus per càrrega. Fou precisament aquest el motiu que feu esclatar la vaga de l'any 1913, que marcà una important fita en el món forestal de la nostra contrada. El resultat fou favorable pels rodors que aconseguiren imposar el preu. Després entre l'any 13 i el

- 17 de setembre de 1933. Arriba la llum a la Galzerana.
- 15 d'octubre de 1933. Primera acta en català.
- 22 d'octubre de 1933. L'acta torna a ser en castellà.
- 22 d'octubre de 1933. S'acorda habilitar el local annex a cal Sastre, per destinar-lo a sala d'ensenyament primari. També es presenta el projecte de les escoles d'Arbúcies i Joanet. Petició d'una biblioteca a la Caixa.
- 26 de desembre de 1933. Dol per la mort d'en Macià. Presència a la comissió de l'acte d'enterrament.
- Finals de 1933. Es crea el taller de carrosseries de la Farga.
- 1 de gener de 1934. Es funda l'entitat cultural Pal.las.
- 28 de gener de 1934. Darrera sessió presidida per Josep Pol, prèvia al canvi efectiu d'ajuntament.
- Febrer de 1934. El resultat de les municipals fou Esquerra 901 vots i Lliga 799.
- 3 de febrer de 1934. S'anomena batlle a Josep Iglesias. A partir d'aquest període es comença a manifestar a les actes, les primeres tensions socials. També a partir d'ara es normalitza l'ús del català en les actes. En aquesta data també s'aprova l'ingrés a la Federació de Municipis Catalans.
- 10 de febrer de 1934. L'ajuntament dóna permís de tala d'uns verns a Ramon Regàs i Ferrer, en no saber si són de l'estat o del comú. Es paralitza durant 20 dies la decisió de donar permís de tala de verns i pollancrecs a Pere Ferrer i Pascual. Canvi de noms d'uns carrers i catalanització d'altres. Acord d'aixecar un plànol general de la població.
- 17 de febrer de 1934. es fa una font pública al carrer Sant Jaume. Es requereix a Carlos Garolera i Molist perquè deixi desembarassats els baixos del carrer Estenedor, destinats, antigament, a Escola de nois.
- 17 de març de 1934. S'incorpora el retrat d'en Lluís Companys a la sala d'actes. Es fan retirar les plaques que diuen *Parleu bé o No renegueu*. També s'acorda fer retirar la creu col.locada pel Rector a la façana de l'església.
- 31 de març de 1934. Adquisició d'un cotxe funerari.
- 28 d'abril de 1934. Compra de 100 llibres per l'escola.
- 5 de maig de 1934. S'acorda posar una làpida dedicada a F. Macià, en el carrer del seu nom (F. Camprodon).
- Corpus de 1934. Visita de Lluís Companys amb motiu de la inauguració de la placa del carrer Francesc Macià.
- 23 juny de 1934. S'aprova el projecte de modificació de rasants i voreres del carrer Camprodon.

16, es documenta la presència de membres de la Federació Catalana del PSOE a Arbúcies i altres pobles, per tal d'inculcar les idees de l'associacionisme entre els rodors. Com a resultat d'aquestes campanyes s'aconseguí la creació d'una federació de societats de rodors de la muntanya de la Selva. També s'imposa el dia 1 de maig com diada festiva del col·lectiu. Un punt de fricció important entre els dos col·lectius socials (bosquerols i propietaris) era l'esquirolatge, per tal de superar aquest entrebanc la Federació de societats de Rodors, signaren un pacte amb la Federació de boters, en el que s'establí un control de qualitat dels rodells i pel qual els boters es comprometien a no acceptar cap rodell que no fos confeccionat per un roder pertanyent a una societat.

A partir de l'any 23, amb l'entrada de la Dictadura del General Primo de Rivera es desarticularen les societats i la federació de rodors. La república fou el marc de la revifalla de les Societats i de la Federació, assolint el seu màxim nivell organitzatiu i reivindicatiu, augmentant alhora la conflictivitat laboral, sobretot a la veïna localitat de Sant

Hilari. En aquests anys la seu social dels rodors d'Arbúcies estava al local de can Natzaret, en el carrer del Vern. Durant aquest període s'introdueix amb força el republicanisme entre els rodors, afiliant-se part dels seus quadres a ERC.

L'any 1936 implicarà una major radicalització del moviment bosquerol. Arran del decret de sindicació obligatòria, les societats de rodors entra en contacte amb la CNT., com quasi totes les activitats bosquerols.

El dia 16 de juny d'aquest mateix any els carboners d'Arbúcies, Sant Hilari Sacalm, Sant Feliu de Buixalleu i Riells, a instància de la Delegació de Treball de Girona de la Generalitat de Catalunya, signen un pacte col·lectiu de treball amb l'associació de la Indústria Forestal de les Comarques Gironines. Entre d'altres fites s'aconseguí la jornada de vuit hores, assegurança d'accident i l'obligació de contractar només carboners professionals. Òbviament aquest pacte tant favorable només s'entén en el marc de la victòria del Front Popular. Tots aquests elements ava-

len el fet que els jornalers agroforestals constituïen la veritable avantguarda proletària de la contrada. Les seves dures condicions de treball i les llargues estades en comú en el bosc de col·lectius com els carboners i els rodors, facilitaren la transmissió d'idees reivindicatives i de solidaritat sindical. Cal esmentar també que el jornalier tenia el treball estacional: l'estiu pelar suro, l'hivern fer rodells, carboneig o altres tasques forestals, primavera i estiu tasques agrícoles. Sociològicament els rodors tenien una caracterització molt definida: l'analfabetisme era elevat i els que no ho eren, solien ser els membres més actius de les societats, també tenien anomenada com a grans bebedors, segons alguns fins a vuit litres de vi al dia. Culturalment també tingueren presència en el cant coral, on destaquen dues composicions que fan referència al seu món laboral: la cançó dels rodors i la cançó de la maquinària.

EL CASAL REPUBLICÀ

Malgrat la popularitat d'aquest centre políticocultural, tenim molt poca informació d'ell. Se sap que els impulsors van ser els gendres d'en Joan Ayats, en Remigi Garcia i en Gabriel Cladera i la seva creació va ser vers l'any 1931, ubicant-se en les primeres edificacions del carrer Camprodon, a la banda esquerra, venint de la cruïlla dels tres camins. La construcció va ser feta per en Miquel Iglesias Freixes, conegut popularment com en *Xamfaina*, segons informacions orals.

No obstant això la revista *El Baix Montseny*, ens parla de la inauguració de dos Centres Republicans: un el Centre Republicà, de tendència extremista segons la revista, inaugurat el segon diumenge d'octubre de 1931, i l'altre el Centre Republicà Federal, que inaugurarà el local el tercer diumenge d'octubre del mateix any. Tammateix sabem que els estatus del Casal Republicà d'Esquerra Catalana, foren aprovats el 3 d'agost de 1932.

El casal republicà actuà com a casa del poble i va incidir fortament en tot tipus d'activitats lúdiques, polítiques i culturals, com: cinema, ball, mítings... fent una forta competència a les tradicionals societats com el Renaixement Arbucienc, ubicat a cal Xic, o el Casino, que a

partir de juliol de 1933 (prèvia dissolució de la Penya Lluscos) acollí a l'Ateneu Autonomista Republicà vinculat a la Lliga, o el Centre Catòlic. Aviat aquest augment de l'oferta lúdico-cultural, esdevindria un focus de bipolarització política. Bipolarització entre esquerres i dretes, que es traslladà a tots els àmbits de la vida. Fins i tot, ens trobem que l'organització del ball i l'envelat de les festes, corresponia a sectors polítics. Així els de la Lliga feien el seu propi envelat a ca l'Ànima, mentre que *El Renaixement Arbucienc* organitzava un altre envelat.

La rivalitat arribava a tal grau que els partidaris més significats del bàndol contrari no eren ben rebuts a les seves celebracions. Un dels actes a destacar va ser l'Aplec Republicà de l'àrea de Girona celebrat a la Font de les Pipes, el tercer diumenge de juliol de 1933.

El bienni negre suposaria el tancament del Casal d'Esquerra, que torna a reobrir el novembre de l'any 1935.

ELS FETS DEL 6 D'OCTUBRE DE 1934

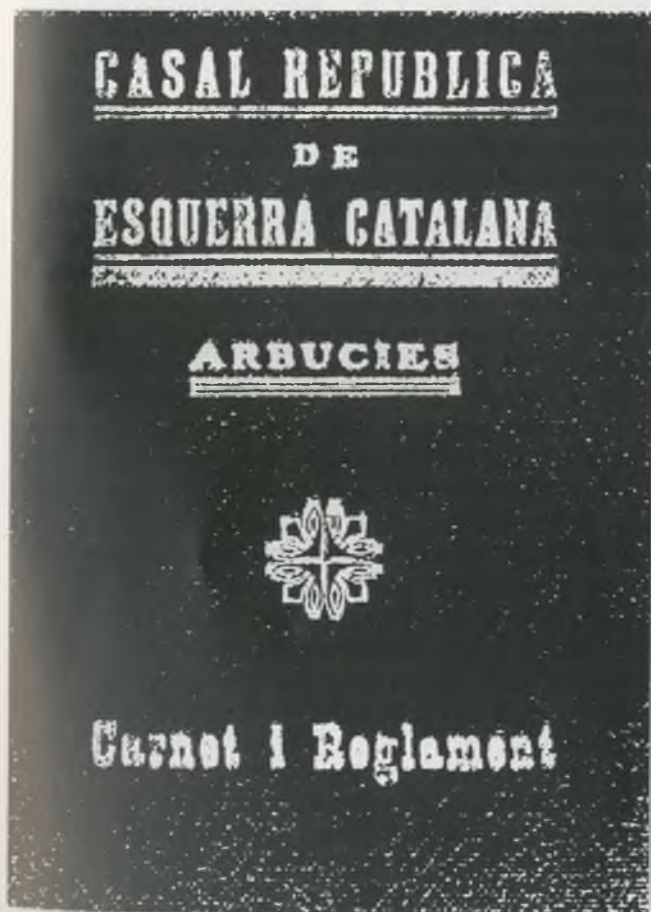
El tomb conservador de l'electorat espanyol el novembre de 1933 i l'accés al poder central d'un centre-dreta sovint hostil a l'autonomia, posaren el govern de la Generalitat en una situació difícil i obriren un conflicte latent entre ambdós poders. L'aprovació del Parlament de Catalunya de la Llei de Contractes de Conreu, desfermà l'oposició de les dretes autòctones, encapçalades per la Lliga Catalana i provocà un enfrontament polític i constitucional amb el govern de la República. La crisi complicada encara per la força que dins l'Esquerra havia assolit el sector separatista d'Estat Català i per les pressions que damunt de la Generalitat exercia l'Aliança Obrera, desembocà en el pronunciament civil republicà realitzat pel president Companys el sis d'octubre de 1934.

Com varen viure aquest fet els arbuciençs?

Cada any molts arbuciençs/ques anaven a Santa Fe el sis d'octubre, per celebrar la festa de la Santa. Uns hi pujaven a peu, d'altres ho feien amb el cotxe de línia.

La diada de l'any 1934, tal com es feia tradicionalment, els arbuciençs es diri-

- 28 de juliol de 1934. S'acorda posar rètols de *prohibit excés de velocitat* a les tres entrades del poble i *15 minuts de parada*, pels cotxes que estacionin al carrer Francesc Macià.
- 4 d'agost de 1934. S'acorda donar ocupació als aturats en obres municipals durant tres dies a la setmana, quan la disponibilitat del pressupost ho permeti.
- 11 d'agost de 1934. S'acorda posar tres llums públics, dos al camí de can Rabat i un al safareig de can Leonart.
- 1 d'octubre de 1934. Les despeses de l'amillament es carreguen als propietaris.
- 6 d'octubre de 1934. El president Lluís Companys proclama l'Estat Català dins la República Federal Espanyola.
- 13 d'octubre de 1934. L'acta torna estar redactada en castellà. La sessió està presidida pel tinent de la Guàrdia Civil de Santa Coloma de Famers, Victoriano Alejandro. Per ordre de l'autoritat superior procedeix a destituir als consellers d'Esquerra Republicana, mentre els de la Lliga es mantenen en el càrrec.
- 14 d'octubre de 1934. Sota la presidència de Victoriano Alejandro es procedeix a substituir els consellers d'Esquerra Republicana per altres de la Lliga. Es constitueix el nou ajuntament i és elegit alcalde J.M. Godori Hostench.
- 28 d'octubre de 1934. L'acta torna a ser en català. S'autoritza al Sr. Mariné la construcció d'un cinema al carrer Pi i Margall.
- 11 de novembre de 1934. Lloguen al Sr. Salvador Valls Masó, el pis número 58, 1r. del carrer Galan i García Hernández, per destinar-lo a malalts infecciosos. Es fa la canalització de les aigües provinents de les clavegueres dels carrers Angel Guimerà, fins a desguassar a la riera Xica. Es fa l'arranjament de la carretera de Joanet i la de Can Mola a Serrahima.
- 27 de gener de 1935. A petició de la comandància de la Guàrdia Civil, es destinen les escoles velles, de propietat municipal, a caserna.
- 10 de març de 1935. L'ajuntament d'Arbúcies es dona de baixa de la Federació de Municipis.
- 4 de maig de 1935. Es renova l'ajuntament per decret. Es produeix la nova constitució.
- 12 de maig de 1935. Energia Elèctrica de Catalunya S.A., adquireix a Elèctrica del Montseny S.A., que des de l'any 1927 suministrava la llum a Arbúcies, tots els drets derivats de la concessió del Servei d'Enllumenat Públic. Subscripció per a regalar una bandera a la Guàrdia Civil.
- 13 d'octubre de 1935. S'encarrega un nou projecte d'escoles a l'arquitecte municipal, al.llegant que l'anterior (el d'en Pepet Pol) era més car.
- Novembre de 1935. Es reobre el Casal d'Esquerra.
- 16 de febrer de 1936. Eleccions generals.
- 17 de febrer de 1936. Es constitueix l'Ajuntament del Front Popular, presidit per en Josep Iglesias.

La presència de l'església en la vida quotidiana dels arbuciençs continuà tenint un gran pes, palesat, entre d'altres elements, per la importància de la seva comunitat religiosa: 9 capellans i dues ordres religioses femenines.

giren a Santa Fe. Prop de Sant Celoni un piquet que secundava la vaga general, iniciada el dia anterior, impedí el pas del cotxe de línia que feia el trajecte per carretera. Els que hi anaren a peu s'estranyaren en veure que els altres companys no arribaven, tal com ens ho narra un informant: *Jo hi vaig pujar a peu per no haver d'anar carregat. Vam quedar amb la meua germana que anava amb auto, que pugés el menjar, i com que no va arribar vaig quedar ben fotut, i com jo d'altres.*

Més tard a cal Trompo, lloc on tradicionalment feien el ball, pogueren assabantar-se del que estava succeint a través de la ràdio.

A 2/4 de 9 del vespre el President de la Generalitat, en Lluís Companys, proclamà l'Estat Català dins la República Federal Espanyola.

Una hora més tard el govern de l'Estat proclamava l'estat de guerra. La matinalda del dia 7, degut a la manca de suport popular al moviment, Companys ordenà la rendició.

A Arbúcies, igual que moltes altres poblacions, hi hagué el comitè revolucionari que va secundar el gest de Companys. Homes armats d'Estat Català sortiren al carrer la nit del 6 al 7 d'octubre, la concentració era al Casal Republicà i es feu un control a l'entrada del poble. Hores més tard arribà el tinent de la Guàrdia Civil de Santa Coloma i feu

reduir aquests homes, als qui arrestà i feu conduir a la presó de Girona.

A nivell institucional també hi hagueren novetats. L'ajuntament d'Arbúcies el dia 13 d'octubre es troba presidit pel tinent de la Guàrdia Civil de Santa Coloma de Farners, Sr. Victoriano Alejandro, l'acta es torna a redactar en castellà. Aquest per ordre de l'autoritat superior procedeix a destituir els consellers d'Esquerra Republicana, mentre els de la Lliga es mantenen en el seu càrrec. El dia 14 es torna a reunir el Ple de l'ajuntament per consumir els actes decidits el dia anterior i s'anomena nou alcalde a Josep Maria Godori Hostench. Comença el bienni negre a Arbúcies.

D'entre les realitzacions dutes a terme hi hagué el lloguer d'un pis en el número 58, 1r. del carrer de Galan i Garcia Hernández per destinar-lo a malalts infecciosos i potser la més coneguda fou la transformació de les antigues escoles del carrer Estenedor en Caserna de la Guàrdia Civil, tema del qual se'n parla abastament en un altre apartat de la revista.

RELACIONS AMB L'ESGLÉSIA

L'arribada de la República significà una minva de la influència de l'església. La Santa Seu havia dictat unes normes sobre política: *L'existència dels partits polítics és en si mateixa lícita i honesta, en quant les seves doctrines i els seus actes no s'oposin en la religió i a la moral; però l'Església no se la deu de cap manera identificar ni confondre en cap d'ells; ni pot pretendre's que Ella intervingui en els interessos i controvèrsies dels partits per afavorir a uns en preferència als altres.* També és interessant, en aquesta línia, la declaració col·lectiva de l'Episcopat Espanyol sobre política, de la qual reproduïm el següent extracte: *en l'ordre estrictament polític, cal no identificar ni confondre de cap manera l'Església amb cap partit, ni fer servir el nom de la Religió per a patrocinar els partits polítics, ni subordinar els interessos catòlics al previ triomf del partit respectiu, baldament fos amb el pretext de semblar el més apte per a la defensa religiosa.*

Tanmateix si en un principi la jerarquia eclesiàstica tenia clar que havia de ser

neutral, més endavant no fou així i acabà prenent una postura partidista.

En iniciar-se el període republicà, la parròquia d'Arbúcies comptava amb un bon nombre de capellans (en el padró de 1936 se'n comptabilitzen 9), dues comunitats religioses: les germanes Vetlladores que se n'anaren de la població a finals de 1931, i les germanes Carmelites de la Caritat que tenien cura de l'Hospital dels Pobres i del col·legi de nenes. També era parroquial el col·legi de Sant Lluís Gonzaga per a nens i el local d'esbarjo, anomenat Centre Catòlic.

En un inici la relació prosseguí amb normalitat, però poc a poc entre la població s'accentuà la divisió entre dreta i esquerra, entre creients i no creients. Les autoritats polítiques anaren topant amb les eclesiàstiques. Així, per exemple, el cementiri que era de titularitat parroquial passa a ser municipal, o el que és més significatiu l'Ajuntament acordà fer treure la creu de la Santa Missió que hi ha-

via clavada en una paret de l'església, així com les plaques que en diferents indrets de la vila, recomenaven als llegidors que parlessin bé i no reneguessin. Per la festa del Sagrat Cor de l'any 1934, amb motiu de la visita d'en Lluís Companys, es va produir un capítol més en aquesta línia. Els balcons del poble estaven engalanats amb cobrellits i l'estampa del Sagrat Cor. Les autoritats demanaren al poble que ho retirassin, molts ho feren, altres s'hi oposaren i un grups d'exaltats els arrancà. També en els períodes electorals, sovintejaven els insults a monges i capellans.

Creu de la façana de l'església que fou retirada, per ordre municipal el dia 17 de març de 1934.

També durant aquest temps republicà arribà a Arbúcies la Federació de Joves

Cristians de Catalunya, els fejocistes, que amb la seva secció d'avantguardistes

editaren a Arbúcies la revista confessional *La Vila*.

JOAN ILLA,
DANIEL MARTÍ I
JOSEP MANUEL RUEDA.

EL NOM DELS CARRERS

El dia 10 de febrer de 1934, l'Ajuntament acorda el canvi dels noms dels carrers d'Arbúcies, que passen a anomenar-se de la següent manera:

ABANS 1934	1934-1939	FRANQUISME	DEMOCRACIA
Major	Francesc Milans	Mayor	Major
Bern	Jacint Verdaguer	Bern	Vern
Sant Jaume	Ignasi Iglesias	San Jaime	Sant Jaume
Castell	Galan i Garcia Hern.	Castillo	Castell
Camprodon	Francesc Macià	Camprodon	Camprodon
Sorraí	Pau Iglesias	Calvo Sotelo	Sorrall
Sant Antoni	Pont Vermell	San Antonio	Pont Vermell
Estenedor	Pi i Margall	General Mola	Estenedor
Pietat	Angel Guimerà	Piedad	Pietat
Príncep	Prat Marcet	Prat Marcet	Prat Marcet
Plaça Constitució	Plaça República	Plaça Generalísimo	Plaça de la Vila
Plaça Nova	Plaça Santiago Rusiñol	Pl. José Antonio Primo de Rivera	Plaça Doctor Turon
Magnes	Francesc Layret	Magnes	Magnes

Altres carrers mantingueren el seu nom, com ara: Sant Hilari, Riera, Travessia Camprodon (ara Ramon Pagès), Estret, Damunt, Maús i Pont. i alguns altres com la Plaça de les Olles, perderen la seva denominació diferenciada.

Cultura

MOSSEN PERE DE RIELLS

Fa uns mesos els diaris, la ràdio i la televisió d'aquest país anaren plens, és un dir, del nom de Mn. Pere Ribot, capellà i poeta, que en vida més aviat havia fugit de tots aquests escarafalls mediàtics. També és cert que els mitjans de difusió, amb algunes excepcions, no es recordaven gaire d'ell, llevat de quan se li retia un homenatge rellevant, cosa que darrerament sovintejà. Però això no treu que en els 56 anys d'activitat literària i catalanista que promogué des del seu estimat recer de Riells del Montseny, no se'n sentís a parlar gaire. De bon primer per raons òbvies de silenciament interessat per part dels forasters que ens manaven, i després perquè potser hi havia altres prioritats, i tampoc a ell mateix no li va interessar mai gaire.

I és que la figura d'un capellà o d'un poeta, no mouen gaire soroll per elles mateixes. El modest capteniment de capellà de poble, conscientment assumit per Mn. Pere, no lligava amb la parafernàlia del "mass media" imperant arreu. Ni l'aureola de màrtir de la cultura catalana que durant tant de temps se li atribuï, i que ell sempre havia rebutjat, tampoc s'ajustava a la realitat estricta. A Riells no hi va anar castigat pel seu catalanisme com s'havia dit, tot i que més d'una jerarquia eclesiàstica es devia treure un pes de sobre de tenir-lo lluny i amagat.

A Riells hi va anar voluntàriament "fatigat d'una lluita impossible, entre dos focs, en l'escolament d'una guerra tràgica per a tots", cercant "la soledat i el silenci", "la simplicitat i la senzillesa de les coses" com ell mateix havia dit. No voldria recordar Mn. Pere a través dels ditirambes apareguts en la premsa diària amb motiu de la seva mort el 24 d'agost passat. Ni tampoc des del regust críptic que gran part de la seva poesia "per minories" deia ell- deixava en les persones no massa versades en la mística de les Sagrades Escripures. Poesia, per altra banda, reconeguda, premiada i enaltida en el món de la lírica catalana. El voldria recordar, més aviat, com la persona amable i cordial que tan bé rebia els que l'anaven a trobar pel motiu que fos, sempre disposat a escoltar i a donar consell als qui ho necessitaven. Mossèn Pere era un personatge important, un home singular amb moltes inquietuds i moltes facetes però, per damunt de tot, era una persona hospitalària i acollidora, amb una qualitat humana de pedra picada. Segur de les seves creences i conviccions, les practicava amb naturalitat, sense excessives pressumpcions ni propagandes. A més, era una persona educada, polida ... i presentable en tot moment. L'edat i la soledat no li havien disminuït el nivell d'exigència en la seva condició personal.

S'ha parlat, sobretot, de la seva vàlua com a poeta i de la seva militància patriòtica en temps difícils però, sense menystenir aquests aspectes de la seva personalitat, voldria destacar-ne d'altres, tant o més importants que aquests, que ens podrien ajudar a obtenir una imatge més completa de la seva persona. Mn. Pere era el rector d'un petit poble de muntanya, compromès en la salvació de les ànimes dels seus feligresos. Era un capellà que celebrava l'Eucaristia, que administrava els sagraments, que ensenyava el catecisme, que feia sermons, que celebrava les funcions litúrgiques, que assistia als malalts i moribunds, que, quan tocava, feia el salpàs i col.laborava amb les parròquies veïnes, i tot això durant més de 50 anys, mentre feia poesia d'alta qualitat i rebia importants personalitats culturals o polítiques. De fet, el país evolucionà molt en tot aquest temps. Quan arribà a Riells, als 33 anys, hi trobà 400 habitants, quan es retirà a la residència Sivilla de Girona n'hi deixà una vintena, la resta havien abandonat la muntanya per anar a viure a les urbanitzacions de la plana. La muntanya, com a tot arreu, s'havia anat despoblant.

Una muntanya que Mn. Pere coneixia molt bé, per diverses causes: Per les visites que, com a bon pastor pendent de les seves ovelles, feia a totes les cases de pagès del terme. Per les anades als pobles veïns, com és ara a Arbúcies, per assistir els seus col.legues en actes litúrgics especials; en aquell temps s'anava a peu per les drecceres. O, principalment, pel seu afany excursionista que el portava a trepitjar tant els cims de la muntanya com els sots més amagats. Fruit d'aquest coneixement fou el seu paradigmàtic llibre "El Montseny", fet en col.laboració amb el fotògraf Raimon Camprubí.

D'aquesta vida senzilla, de contacte amb la natura i amb la gent del país n'han sortit moltes anècdotes. De fet el seu tarannà obert i falaguer el portava a explicar acudits i facècies, amb aquell punt de murrieria propi del que està de volta de tot i comença per riure's del seu entorn, com quan titllava la seva

Inauguració del carrer que porta el nom del poeta a Joanet, l'any 1985

PERE RIBOT, PVRE.

LLENGUA DE FOC

OSSA MENOR
1950

germana Pepeta, que no era gaire agraciada, de "verge i màrtir", referint-se a la seva solteria i dedicació al germà capellà.

Sense haver-lo tractat assiduament, tinc record de diverses trobades amb mossèn Pere en diferents èpoques i circumstàncies. M'agradaria relatar-ne algunes que penso que reflecteixen la bonhomia i l'esperit de servei que el caracteritzaven:

-Una vegada cap el 1950, convidà el grup de teatre infantil d'Acció Catòlica d'Arbúcies a representar a Riells unes obretes curtes que tenien assajades. Va ser una sortida que tots els que hi vàrem participar recordarem sempre, per diversos motius. Vàrem anar a Riells en un taxi de Breda perquè els d'Arbúcies estaven tots llogats. En aquell sol vehicle ens hi traslladàrem la "companyia", l'atrezzo i els decorats... En arribar a Riells, Mn. Pere es fixà en una obra que portàvem titulada "El fossar de les moreres" i, fidel al seu tarannà didàctic, ens mostrà les moreres que tenia plantades davant del cementiri -on ara és enterrat- en recordança d'aquell altre famós fossar barceloní on s'hi enterraren tants heroics defensors de la ciutat en el setge de 1714.

La funció l'havíem de fer en un local, o "pallissa" de can Marlet on solien fer el ball dominical. Vam muntar l'escenari -el teló era una vànova- de can Marlet i vam preparar bancs i cadires per al públic. Era l'hora de començar i no s'havia presentat ningú, excepte Mn. Pere que ens volia aixecar els ànims, que teníem per terra, tot dient: "No patiu, ja vindran. És gent que va tard. Aquest matí, a missa, ja ho he anunciat des de la trona". I va tenir raó, finalment el públic acudí i poguerem representar la funció amb un bon èxit. En una altra ocasió, a meitat dels vuitanta, Mn. Pere em volia casar amb la meva filla. Veureu. Aprofitant que l'Ajuntament d'Arbúcies havia netejat el camí de Riells que estava mig perdut, vaig voler anar-hi a peu amb la meva filla Núria que devia tenir uns 18 anys. Amb la intenció de saludar Mn. Pere vàrem entrar a l'església i ens asseguerem en un banc. En contrast

amb el sol i la calor de fora l'interior era fresc i ombrívol. Mn. Pere, que trastejava per l'altar, ens dirigí una mirada i continuà entrant i sortint de la sagristia. Al cap de poc sortí al defora i anarem a saludar-lo. Ens donàrem a conèixer -ell havia estat molt amic dels meus sogres- i amb sorpresa ens digué: "Em pensava que éreu una parella que venia a casar-se..." I afegí satisfet: "En vénen moltes. Sabeu?".

La darrera vegada que el vaig veure fou al menjador de casa seva en ocasió de fer-li saber que La Gabella d'Arbúcies preparava un itinerari poètic pel Montseny dins el qual comptàvem recitar dos poemes seus.

També li vam demanar una foto davant l'altar de l'església per a il·lustrar l'audiovisual que precedeix l'itinerari. No cal dir que acceptà content les dues peticions. No obstant això ens avisà que la seva poesia era de mal recitar. Mentre teníem la conversa s'endugué un bon reny de la seva germana per haver-se enfilat a una cadira quan volia abastar un llibre que ens volia ensenyar. "Ja no tens edat per fer aquestes coses..." li va dir. Pobre Pepeta, qui li havia de dir a ella, que moriria al cap de mig any, el gener de 1995.

Fou un cop molt fort per Mn. Pere, que ja no gastava gaire salut. A partir d'aleshores deixà de viure tot l'any a Riells. Quan començava el fred el traslladaven a una residència per a capellans de Girona. Aquest darrer any ja no se'n va moure. Allí el trobà la mort que l'alliberà definitivament. Ell havia escrit: "Prou vindras sense remor/ en un dia de setmana/qualsevol. El meu dolor/ ja t'espera. Argila blana/retorno, en viatge breu/ al pur contacte de Déu." Descansi en pau.

DANIEL MARTÍ

BIOGRAFIA

Mn. Pere nasqué a Vilassar de Mar el 21 de febrer de 1908. Als 13 anys entrà al seminari. Fou ordenat sacerdot el 1933. El destinaren a Cabrera de Mar i després a Capellades. Allí el sorprengué la guerra civil i fugí a França. Tornà a Espanya, a la zona "nacional", i estigué un any a Mallorca. Després de la guerra anà de vicari a Sant Adrià de Besòs, I d'aquí, el 1941, passà a Riells del Montseny a petició pròpia. En aquesta parròquia de muntanya transcorregué tota la seva vida posterior fins que, aclaparat pels anys i amb la salut precària, morí a la residència Sivilla de Girona el 24 d'agost de 1997. Fou enterrat al cap de dos dies al minúscul cementiri de Riells.

PREMIS OBTINGUTS

- Ossa menor de poesia (1950)
- Josep Carner (1971)
- Jaume I Ciutat de Barcelona
- Defensa, divulgació i estudi del medi natural del Montseny (1990)

HOMENATGES

- Creu de Sant Jordi de la Generalitat
- Ajuntament d'Arbúcies (inauguració carrer a Joanet) (1985)
- Associació de veïns i vilatans de Breda (1993)
- Homenatge al Palau de la Generalitat de Catalunya (1997)
- Trobada de capellans escriptors a Girona (1997)
- Ajuntament de Riells-Viàbria, que el nomenà fill adoptiu (1997)

BIBLIOGRAFIA

LAETARE (1935), LLENGUA DE FOC (1950), EL PONT DE L'ÀLIGA (1951), L'OMBRA DELS TRES (VERDAGUER, BISBE TORRAS, LLUÍS MILLET) (1952), EPIFANIA (1952), SI EL GRA NO MOR... (1959), POEMES RECITATS PER L'AUTOR (1963) LA PEDRA EN LA VEU (1971), LLEVAT D'AMOR (1975), CADOLLES DE MUNTANYA (1978), EL CRIT DEL DESERT (1981), LA SEU ADORANT (1983), NADAL AL MONTSENY (1985) EL PETIT GRAN DO (1987), EL MONTSENY (1975), CENTO MARTIRI (1937) VERSICLES; A MITJA VEU (1988), GRESOL INTERIOR (1991), L'ESPERIT EN PUNT, INTIMITAT (1992) i LA LLUM EN EL CORRIOL (1996)

MÚSICA *Cultura*

LES DISCOGRÀFIQUES INDEPENDENTS. ACOSTANT-TE AL PLANETA TERRA

Cada vegada que m'encarreguen la secció de música d'aquesta revista que tens entre les mans, em recorden que es tracta d'una publicació d'àmbit local. Per tant no puc fugir de la realitat més propera que m'envolta, tot i que, en l'anomenada era de les comunicacions, aquesta realitat pot trobar-se materialment al Japó.

La música amb la qual vivim bona part del dia no és feta a Arbúcies. Com a màxim, el grup més punter dels que sent parlar darrerament (els Van de Kul) és de la Cellera de Ter, a l'altra punta de la comarca. Ja ens agradaria que al número 1 dels 40 Principals d'aquesta setmana hi fossin els Màgia Blanca o aquesta nit donessin per TV3 un concert de David Salvans al Palau de la Música. Tot i que estic parlant sempre de música popular, la realitat és molt diferent.

Llevat de casos puntuals i sense que això representi una excepció, la vida musical d'un poble com Arbúcies és força minsa. Si ja ho sé, hi ha l'Escola de Música que organitza un munt de coses. Hi ha cicles de divulgació musical d'allò més interessants. Es fa una Festa del Flabiol molt enriquidora. Però, és realment aquesta la música amb la que vivim? En la majoria dels casos la resposta és no.

Aleshores em pregunto: Que treuré al proper número de la revista PERXADA que s'adigui als seus principis editorials? La resposta és força senzilla, més que res perquè ja fa temps que em volta pel cap. Abans, però fem un petit incís. No ens enganyem, la música amb què vivim la major part de les nostres vides és la música enllaunada, que sona a la ràdio, a la televisió i, fins i tot, al fil musical. És de la que en parlen els diaris i revistes. La mateixa es balla al Sipayo i al Barrock i la que sona en aquest moment al teu reproductor de compact disc. Es tracta de música feta a nivell industrial perquè, com ja he explicat altres vegades, el genuí esperit de la música el pots trobar al lloc més insospitat. Només ens resta trobar un intermig que ens permeti acostar-nos a la música que ens pot resultar més propera: recolzar la

indústria catalana, les discogràfiques d'aquí. Les úniques capaces de difondre el que es cou a casa nostra i, s'escau a Arbúcies. Parlant en plata, les que et baixen dels núvols per acostar-te al planeta Terra.

I això com es fa? Doncs resulta força complicat. A mi m'han preguntat si a la Ràdio, de la que en sóc el director, apliquem la quota del 25% de música en català. Evidentment, no ho fem. Recolzar la música d'aquí ha de ser una raó de consciència, no una obligació. I menys si tenim present que no tota la música que es fa a casa nostra és en català. No, no parlo de la música interpretada en una altra llengua. Perquè, no mereixeria també una quota la música instrumental?

Bona part d'aquests interrogants troben resposta quan presentem la D.I.B.A., l'associació de discogràfiques independents de Barcelona. Una plataforma que agrupa vint segells i que representa vora del 99% de la producció discogràfica catalana.

Fem una mica d'història i expliquem-nos que els primers contactes entre aquest grup de segells va ser ara farà un any i mig. La D.I.B.A. neix al setembre del 96, coincidint amb les festes de la Mercè de Barcelona, per lluitar col·lectivament i amb una sola veu contra totes les dificultats comunes amb que es troben les discogràfiques catalanes i actualment compta amb els vint segells associats que us esmentàvem abans.

Però, quins són aquests problemes que tenen les discogràfiques independents que no tinguin la resta? Es tracta d'una mica del cas dels petits comerciants enfront les grans superfícies comercials. El monstre multinacional ofereix infinitat de serveis i preus molt

competitius, però el petit comerciant treballa un producte que la gran superfície ignora, ofereix qualitat en els seus productes i un tracte exquisit. La discogràfica independent (Coneguda popularment com "indie") recolza els nous valors que difícilment serien atesos per les gran companyies discogràfiques, crea circuits alternatius de difusió, potencia la creativitat lluny dels rígids esquemes d'allò més comercial, és vehicle de noves idees socials i artístiques, intenta no perdre el contacte amb el creador i receptor, etc. Tot i així, la discogràfica independent es troba amb tota una sèrie de trabes que fan més ferragosa la seva feina: Dificultats a l'hora d'establir comunicació amb les entitats públiques i culturals implicades en el món musical, incomprensió de la majoria de promotors de concerts, silenci a les ràdios (purament interessades en el negoci de la ràdio-fòrmula), manca d'espai a les revistes especialitzades (que han de satisfer el producte nacional per subsistir), poca professionalitat dels propis implicats o dels grups amb els que treballen, el fet que el disc segueixi pagant impostos com objecte de luxe i no com a bé cultural (com per exemple el llibre), els pocs espais tant públics com privats, per la música en viu, i un llarguíssim etcètera que converteix en una autèntica cursa d'obstacles una tasca que dona relleu, si més no, a la cultura viva. Un munt d'impediments que l'han fet associar-se i adoptar una actitud gairebé gremial. És per això que, a partir d'ara, aprofitaré aquesta tribuna (que si alguna cosa té de bo és que em permet esplaïar-me a gust) per endinsar-vos en tota aquesta olla de grills. Del que es cou a dins (institucions, distribuïdores, editorials, etc.), al que es menja fora (segells, grups, discs, concerts, ...)

Em quedo amb una pila de coses per explicar però, de ben segur, vosaltres us féu encara un munt de preguntes. Estigueu atents als propers números de PERXADA.

QUIM BACALLÀ

PETANCA O JOC DE BOTXES?

Gairebé tothom sap que és el joc de la petanca tot i que en els diccionaris no queda ben delimitat d'on prové aquest nom, malgrat que es dona com a correcte en comparar-lo amb el joc de botxes. Aquest és un joc que ja era usual a finals del segle XVIII i que es coneixia com a joc de botxes, perquè la botxa era el nom que rebia la bola de fusta grossa amb la qual jugaven.

Quan parlem de petanca, o joc de botxes, la majoria de persones ho associa a un esport delimitat a gent de la tercera edat, cosa que resulta totalment fals.

Aquest joc, que al llarg del temps s'ha jugat en moltes poblacions i ciutats, en general, ha començat a tenir ressó durant l'últim terç d'aquest segle, i en la majoria de pobles ha estat la gent més gran qui l'ha posat de moda, segurament degut a les moltes hores lliures de què disposen.

L'any 1980, un grup de persones amb moltes ganes de fer quelcom per entretenir-se, van decidir començar a jugar a la petanca a la nostra vila. Un dels principals en promoure-ho va ser en

Ventura Planiol. Segons m'explica ell mateix, l'Ajuntament els va comprar sis jocs de boles perquè poguessin començar a jugar i també els va cedir un tros de terreny per poder fer-hi les pistes que necessitaven.

Aquestes pistes han canviat diverses vegades el lloc d'emplaçament, així com també les mides reglamentàries. De tres metres i mig d'amplada per tretze de llargada que feien al principi, ara han passat a fer quatre per quinze.

El primer lloc on es van situar les pistes va ser al

carrer Estret. Donat que el lloc quedava petit, perquè va començar a sorgir més gent interessada en jugar-hi, l'Ajuntament els va cedir temporalment, un lloc al capdemunt de la placeta de can Reus. Més endavant van haver de marxar d'aquest lloc i continuaren jugant a la Plaça de la Pietat. Finalment han passat a tenir un lloc definitiu, des del mes de maig de l'any 1996, a l'antic camp de futbol municipal.

El lloc és molt acollidor. Disposen d'un local amb servei de bar per poder-hi fer trobades gastronòmiques, reunions...

El local també compta amb lavabos, magatzem per guardar material i petits armaris individuals per deixar-hi les botxes dels jugadors. Els mateixos socis es fan càrrec de la neteja de les instal·lacions.

Quan es va inaugurar aquest local eren 40 socis i actualment han passat a ser 94, dels quals només uns 30 juguen a la petanca.

Segons m'ha comentat el seu president, en Josep Bayés i Pol, les noves instal·lacions compten amb set pistes, de les quals dues són de grava i les altres cinc són llises. Quan hi ha

Fotos cedides pel Club de Petanca.

Esports

campionats (en fan sis o set durant l'any) marquen unes pistes provisionals al costat, en el camp de futbol vell.

Durant l'any, però fan molts partits amistosos entre ells, tot i que algunes vegades també van a jugar a una altra població quan els conviden i van fent intercanvis perquè resulti més gratificant.

Enguany el Club Petanca ha organitzat uns cursos gratuïts per a la mainada, que tenen entre 9 i 12 anys, per ensenyar-los a jugar al joc de botxes. S'hi han apuntat un total de 18, entre nens i nenes, que cada dissabte, a partir del 4 d'octubre, ja han començat a practicar aquest esport, amb la col.laboració d'en Jaume Baltà i de l'Isidre

Masferrer, que els fan d'entrenadors.

Tot i que el curs és el dissabte, els alumnes inscrits poden anar a practicar amb les botxes tantes vegades com vulguin, sempre que les pistes siguin obertes.

Per les informacions que m'han donat alguns socis, he pogut esbrinar que les pistes són obertes cada dia, a partir de les tres de la tarda i fins que es fa fosc.

Malgrat el fred, segueixen jugant-hi tot l'hivern i només deixen de fer-ho en cas de pluja. Normalment fan unes tres o quatre partides cada tarda. Una partida pot durar de 30 minuts a 1 hora, depenent sempre de com estan

col.locades les boles després d'haver-les tirades tots els participants, i segons el lloc que ocupen respecte a la bola petita o bolig.

Sembla que jugar a la petanca no resulta massa difícil, ja que molts d'ells diuen que n'han après veient jugar als altres.

Per jugar-hi fan falta tres jugadors que s'anomenen tripletes: un apuntador, un mig i un tirador. Sempre juguen tres contra tres i cadascun d'ells disposa de dues boles. Per tant, sempre ha d'haver-hi 12 boles en joc i en cas que falti algun jugador, un dels restants ha de jugar amb més boles.

El joc s'inicia tirant el bolig, (bola petita que alguns també anomenen

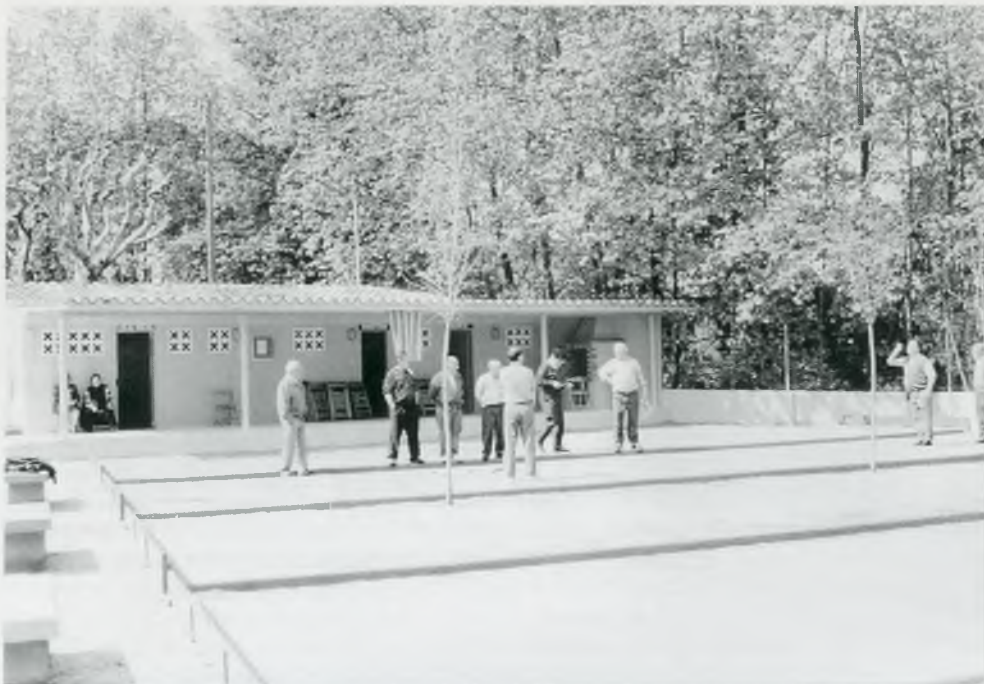
"bolitxe" o "bolín") o bola de referència, a una distància entre els sis i els deu metres del lloc de sortida. Tot seguit es comença a tirar les boles, o botxes, que són metàl.liques i que segons la normativa el seu pes està establert entre 6'80 a 7'40Kg. Quan ja s'han tirat totes les boles es mira quines són les que han quedat més a prop del bolig i es comencen a comptar els punts que ha obtingut cadascun. Finalment guanya qui marca més punts, o sigui, aquell que ha quedat més a prop de la bola petita.

Hi ha també, dins del joc, algunes altres qüestions més tècniques que cal tenir en compte a l'hora de jugar-hi, i que tot bon jugador ha de saber si vol guanyar ben sovint.

Malgrat que tots juguen per passar-s'ho bé, també els agrada no perdre massa sovint, ja que llavors el joc ja no té tant d'al.liciant i resulta més monòton i avorrit.

No obstant això, si tenim en compte tots els trofeigs i copes guanyades que l'entitat té en la seva seu, podem adornar-nos que la nostra vila compta amb autèntics campions locals dins d'aquest esport.

MONTSE DURAN

EL VELL I EL BAR

M'he arribat a creure que jo no em moriré, i que si ho faig serà com si no em passés a mi. M'he empassat sense cap classe de pudor que la ciència ho resoldrà de la manera més convenient, que el gran judici no serà més que una bona dosi de morfina -ja sigui injectada, ja sigui segregada per les defenses de les glàndules endomòrfiques-. I que tota consideració ètica no valdrà ni el pes de la mil·lèsima part de l'ala d'una mosca nana. La pel·lícula de la meua vida no transcourrà acompanyant la darrera ranera ni com a justificant d'una banda sonora de cinema mut.

Ni els penediments ni les vanaglòries dominaran l'abandó dels meus esfinters als ressorts més indiscutibles, vegetatius, biològics, naturals a la fi. Ple de merda. L'abocaré. El timbre vermell de la meua habitació reclamarà la utilitat de les hores de nit de les infermeres d'algun hospital. No vull ni imaginar-me que en aquell moment estigui parlant per telèfon o que estigui ocupada recordant el polvo que hagués pogut fotre la nit anterior si no fos que és tant ambiciosa. M'ho he arribat a creure sí, i és per això que no tinc obra. Perquè espero a començar-la més endavant, quan sigui més gran o potser més vell. Després no hi ha temps, també ho sé, però això diràs que no m'importa tant perquè no m'ho acabo de creure. Als diaris les morts són accidents o atemptats, o epidèmies rebels als laboratoris de fàrmacs. Encara bó que gairebé per casualitat ens reproduïm i palesem el nostre

passar per la vida com l'esgraió d'una cadena de generacions absurdes evolucionant cap a dissenys morfològics que només interessen als estudiosos dels museus. I aquells que no s'han reproduït tenen l'immensa sort de no ser còmplices de l'absurd. I els pobles moren, els idiomes inventen blasfèmies com un últim recurs de rebel·lia i les ànimes resten -molt pulcres- fent postures de pretesa dignitat en reserves per a salvatges del món d'en Huxley. I la decrepitud senyoreja entre l'edat dels ancians amb la impunitat del lladre de guant blanc, i totes les coses fútils esdevenen motiu d'un tapís senyorial que paga un deute més que dubtós. Tot s'esdevé visita de l'infermera i el tacte particular de quan refrega la natja per injectar-hi algun fàrmac, que sense recepta tindria tots els condicionants d'il·legalitat. Després, la cadena de les

meves neurones obre les mans i es perd el caliu de les encaixades per laberints de l'univers ignorat del meu cos. Les paraules em relliscaran entre desobedients llavis i la baba em dibuixarà un últim intent d'apassionament al final d'una frase sentida.

El cervell esdevindrà una cosa. El viatge des del sofà fins al llit esdevindrà el tram definitiu cap al cim somniat. Mancat d'oxigen, amb les cames macades per mil quilòmetres de quan era jove. El cos decantat cap a una reverència que només desequilibra -com totes les reverències-. Moure un peu, l'acte

més meticulós i inexacte...Expert en caigudes, i en fugides covardes. I la dignitat qüestionada; perdudes les batalles i amb el desesper de la imminència de la derrota definitiva. Tot això pensava el vell quan recordava l'última visita que feu al seu amic, aquell que vivia a can Pardal, allí, al costat del turó de la Merda. La mirada entre trista i beneïda del seu amic d'abans, reflexava a la tassa fosca del cafè amb anís. Quasi tremolava entre els seus dits fins que va ofegar-la amb un glop llarg i pausat. El perfumat aquesta nit no estava gaire carregat. Li poso un raig? Preguntà en Pep. El vell no es va estranyar de l'aparició quasi fantasmal del cambrer, va somriure, i mentre assentia va dissimular una tremenda por.

CARLES BLAY I PALLACH

